

Anul I. Nr. 5 sp - septembrie 2011 - Ediție specială "SĂMĂNĂTORUL"

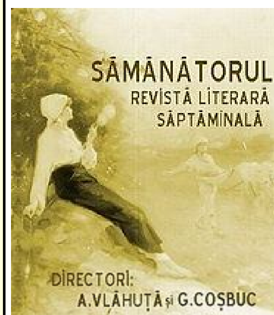

Director 2007-a.c.: NICOLAE N. TOMONIU

Presedinte ARP MARIANA BRAESCU SILVESTRI

Primii directori şi fondatori din 1901: Al. Vlăhuță G. Coşbuc

Fondator nou 2007: ARTUR SILVESTRI

EDIȚIE SPECIALĂ PRIVIND ISTORIA REVISTEI "SEMĂNĂTORUL"

Am considerat că e bine să scoatem o ediție specială adăugând elemente noi privind revista literară "Sămănătorul" de la începutul secolului al XX-lea.

Facem aceasta, primind recent două volume valoroase donate de d-l prof. univ. doctor în filologie, Alexandru Melian:

- PRESA LITERARĂ ROMÂNEASCĂ, vol. I, (1789-1901), Editura pentru Literatură, 1968 şi

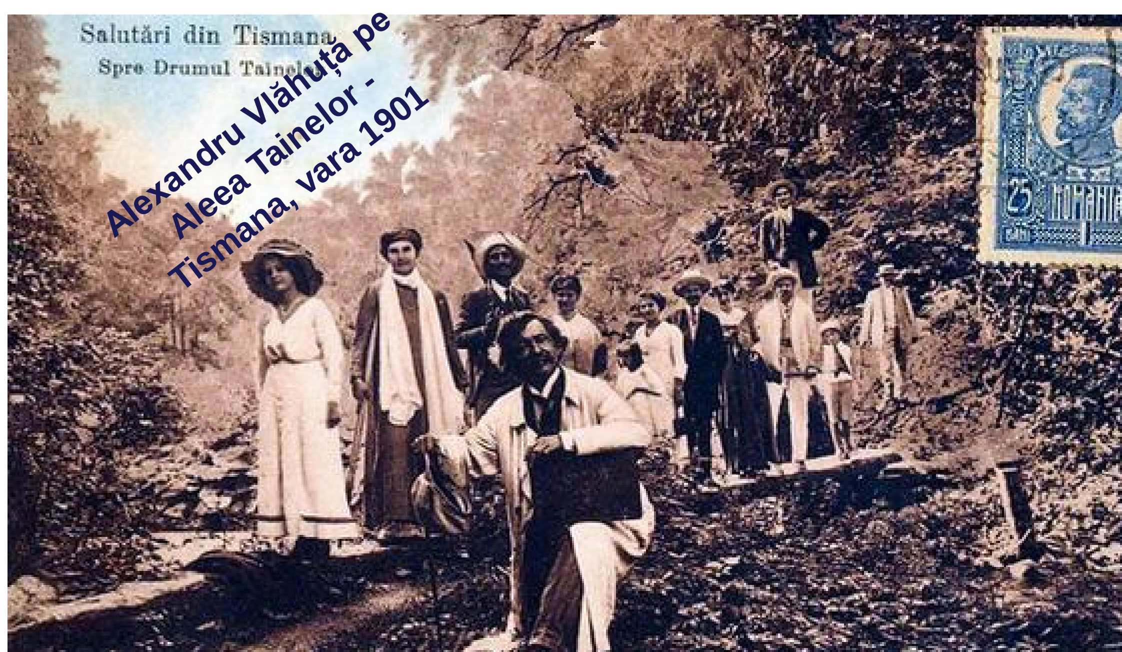
- PRESA LITERARĂ ROMÂNEASCĂ, vol. II, (1901-1948), amândouă semnate de I. Hangiu şi publicate în colecția "Studii şi documente" cu tema țintă: *"articole-program de ziare şi reviste"*.

Există două rațiuni pentru care se face acest demers:

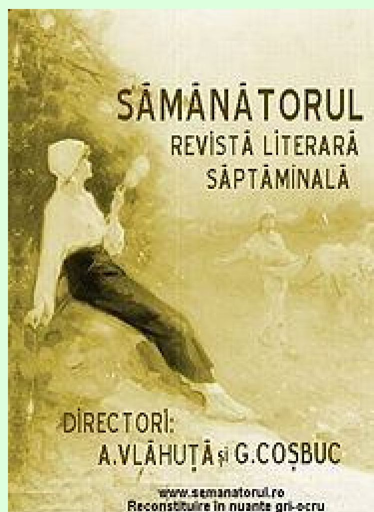
1. Se completează informațiile deja existente pe site-urile "Semănătorul". E vorba de prima pagină a site-ului de început, lansat în anul 2007, http://www.semanatorul.ro, cu articolul "APELUL NOULUI SEMANATOR", a paginii cu istoria revistei anilor 1901-1910, http://www.semanatorul.ro/istoric/samanatorul.htm , şi încă, pe pagina de la wikipedia: http://ro.wikipedia.org/wiki/Sãmãnãtorul unde se află primele documente programatice. Editând acest număr special, se grupează toate informațiile într-un singur loc.

2. Poate că autorilor noştri le-ar trebui informații pentru alte reviste. Or, mai editează astăzi cineva astfel de cărți, cu un tiraj care să acopere barem librariile importante din țară?

Continuare în pagina 2

Vă invităm să citiți noua revistă literară "Sămănătorul" care contine fragmente din scrierile apărute pe situl www.editura-online.ro dar şi fenomene literare demne de remarcat!

EDIȚIE SPECIALĂ PRIVIND ISTORIA REVISTEI "SEMĂNĂTORUL"

Un editorial
de Nicu N. Tomoniu

www.tomoniu.ro

Continuare din pagina 1

După îndelungă căutare Google, vă spun că nu mai editează şi nici nu mai sunt autori competenți care să le scrie. Asemenea cărți cereau universitari cum erau pe vremuri, oameni capabili să stea zile întregi într-o bibliotecă ca să se documenteze.

Astăzi asemenea oameni au dispărut. Facultățile particulare işi aleg singure ce, cum şi cât trebuie să ceară unui student mereu predispus să-i ceară examinatorului socoteală pentru banii care i-a dat ca să se înscrie in facultatea acestuia.

Liceele au ajuns să predea cam jumătate din materia cerută pe vremea lui Ceauşescu. Dar nici nu a rămas partea bună ci tocmai partea cea mai proastă dacă stai să te gândeşti că bazele darvinismului au fost înlocuite cu ştruţo-cămila "creaționismului ştiinţific". O asemnea tâmpenie bântuie acum prin Europa, amestecând creația lui Dumnezeu cu ştiința care se bazează pe cu totul alte postulate decât religia, aceasta având doar un unic postulat prin care explică TOT şi pe TOATE, şi anume, *"Dumnezeu există şi el a creat întregul univers!"*

În gimnazii, învățământul s-a degradat de aşa manieră încât ne trebuie poate secole ca să ne revenim. Unde sunt învățătorii de altă dată care "dădeau la cheie" în ciclul gimnazial un elev care scria bine, vorbea corect gramatical şi rezolva matematic probleme legate de viață?

Astăzi elevul termină gimnaziul şi abia ştie să scrie. Şi vine un ministru dobitoc-politic care introduce "competențe moderne", una dintre ele fiind căscarea gurii pe Internet, pe siturile de socializare ca să-şi vadă profesoara cum îşi etalează fundul gol. Nu este imaginație ce spun, cazurile de profesoare şi eleve cu fundul gol pe Internet au ajuns deja de notorietate.

Iată într-o asemenea lume românească, care n-a ales liberalismul ci libertinajul, care nu alege munca ci şmecheria iar uneori hoția sau pomana, în lumea aceasta considerăm că trebuie să mai apară şi câte un curent literar sănătos dacă nu o mişcare literară. Dacă nu mai suntem în stare să creăm, barem să păstrăm cărțile pentru care alții au năduşit o viață ca să le scrie!

„SĂMĂNĂTORUL", este o nouă publicatie literară online concepută de Nicu Tomoniu - director al acestei publicatii - cunoscut in activitatea literara ca Nicolae N. Tomoniu, editor delegat ARP si manager al siturilor www.semanatorul.ro si www.editura-online.ro site-uri sprijinite moral si material de doamna Mariana Braescu Silvestri prin ARP - Asociatia Româna pentru Patrimoniu.

Conceptual si artistic - tehnic, actualul proiect "Revista Sămănătorul" este lansat de catre prof. Nicu N. Tomoniu, editor "Semanatorul", fondator al Fundatiei Tismana, ca o nouă formă de publicatie online, înlocuind vechiul Buletin informativ "Semănătorul" care apărea din anul 2009. Înlocuirea acestuia cu actuala revistă s-a făcut deoarece buletinul lunar nu avea decât o pagină web cu titlurile apărute la Editura online Semănătorul (www.editura-online.ro) si articolele de critică literară apărute pe situl www.semanatorul.ro în luna precedentă.

În luna iulie 2011, împlindu-se trei ani de la înfiintarea editurii online "Semănătorul", am considerat că trebuie înființată o nouă revistă "Sămănătorul" unde autorii noştri vor găsi de acum încolo, fragmente din noile lor scrieri. Le vor găsi online, pe trei situri diferite, conform dorinței fiecăruia şi a posibilităților PC. Recomandam prima variantă, cu link-uri active:

http://www.semanatorul/revista/index.htm — Format PDF cu linkuri directe

http://www.tismana.ro/samanatorul/index.htm — Numarul din luna curentã în PLASH

http://www.scribd.com/semanatorul — Format document scribd

DESPRE EDIȚIA SPECIALĂ

un editorial de
ALEXANDRU MELIAN
Doctor în filologie

Parcurgând acest număr special şi reflectând asupra îndrăznelii de a scoate în 2011 o publicație cu numele "Sămănătorul" şi în spiritul revistei care a văzut lumina în decembrie 1901, cineva ar putea să se întrebe dacă nu se află în fața unor rătăciți virusați de naivitate şi anacronism. In peste 100 de ani, lumea a cunoscut transformări excepționale. Trăim astăzi pe o planetă cu avioane supersonice şi maşini sofisticate, cu televiziuni « haute définition », telefoane mobile ultra-performante şi internet atoatefăcător, cu zboruri cosmice amețitoare şi îndrăzneli ştiințifice care te lasă cu gura căscată. Ce are a face o asemenea revistă într-o lume unde țăranul nu mai e țăran, intelectualul are alt statut iar omul în general se mişcă pe alte coordonate ?

Ei bine, în pofida tuturor acestor cuceriri extraordinare, corelativul satanic care însoțeşte dimensiunea angelică din om, n-a diminuat condiția tragică, rău-făcătoare a ființei umane. In aceşti peste 100 de ani, umanitatea a cunoscut două măceluri mondiale cu acte de barbarie strigătoare la cer, dictaturi criminale tolerate profitabil de lumea democrată, până ce ele n-au mai fost profitabile, cancerul absurd al terorismului şi dominația cancerigenă a « finanței » mondiale, structurată aproape mafiotic.

In esență, omul nu şi-a modificat structural identitatea. Si-a rafinat-o poate, şi-a adaptat-o la noile circumstanțe, dar atât. De unde concluzia că eterna confruntare dintre bine şi rău nu şi-a pierdut de loc actualitatea, că dimpotrivă, răspândirea şi puterea răului cer imperativ solidarizarea şi angajarea fără rezerve contra ravagiilor acestuia.

In această perspectivă, România nu face excepție. Ea este, în coordonatele etimonului său etno-genetic şi a destinului geo-politic, o componentă a acestei lumi, cu bunele şi cu relele sale. Iar de peste 20 de ani, dincolo de toate realizările care pot fi inventariate, existența noastră e marcată de tristețea dezamăgirilor post revoluționare, de iresponsabilitatea, incompetența şi cupiditatea clasei politice (care a atins culmea insuportabilității sub comanda matrozului prezidențial), de polarizarea aberantă a societății româneşti între o minoritate de îmbogățiți (cei mai mulți prin fraudă) şi o majoritate supusă tuturor privațiunilor şi umilințelor, de poluarea culturii şi infirmizarea şcolii… $i inventarul nefericirilor noastre ar putea continua.

Unde este totuşi actualitatea « Sămănătorului » ? Propun cititorului un exercițiu de perspicacitate :

In ce ziar, revistă sau emisiune TV ați citit sau auzit aceasta radiografie exactă şi întristătoare a societății româneşti contemporane ?

« Am stat şi am privit, cu brațele încrucişate, la triumful mediocrităților pompoase, la trecătoarea izbândă a vânturătorilor de vorbe goale, la scâlcierea şi batjocorirea limbii în şcoli, în teatru, pe tribuna Ateneului şi-n presa de toate zilele, am asistat fără revoltă la terfelirea celor mai curate sentimente şi celor mai scumpe credinți ale noastre şi-am ajuns astăzi să fim aproape străini la noi acasă, în buna şi milostiva noastră țară. »

Dacă n-ați aflat răspunsul, va rog să-l descoperiți aici, la pg. 6 şi 7 a acestei restituiri realizate de N. N. Tomoniu, acolo unde se află tipărită profesiunea de credință, «Primele vorbe », semnată de Al. Vlahuță în nr.1 al revistei « Sămănătorul » (2 decembrie 1901). Iar dacă veți avea curiozitatea să parcurgeți şi celelalte pagini, purtând semnăturile lui Al. Vlahuță, G. Coşbuc, N. Iorga, Ilarie Chendi, ST. O. Iosif, M. Sadoveanu, veți înțelege cât de actuale sunt mesajele lor şi cât de fertil le poate fi exemplul făptuirii.

Există un duh dăruitor în activitatea lor pe care îl poți descoperi în fiecare intervenție, inclusiv în momentele de tensiune internă. Statura uriaşă a lui N. Iorga se profilează încă din acei ani, paginile scrise de el rămânând o lectură seducătoare, chiar şi când nu-i împărtăşeşti integral convingerile. Scriitorul (numeroase formulări memorabile), istoricul de anvergură europeană (« specialiştii », fie ei şi universitari, care intră în istoria românească cu bocancii plini de noroi şi mintea câlțoasă avidă de glorie cu orice preț, ar putea să roşească în fața operei acestuia, evident dacă ar cunoaşte ruşinea), polemistul redutabil, toate acestea dau o savoare deosebită paginilor scrise în anii « Sămănătorului ».

Este adevărat, culegerea cuprinde mai ales fragmente, dar bibliografia care se află la sfârşit oferă celor dornici posibilitatea de a ajunge la textele integrale şi de a înțelege de ce această revistă, - ca şi « Viața românească », scoasă de Garabet Ibrăileanu în aceeaşi epocă, - a avut ecoul cunoscut, inclusiv după dispariția sa (în 1913, de pildă, într-o scrisoare către N. Iorga, Emil Gârleanu îi mulțumea acestuia pentru articolul trimis la revista « Ramuri » din Craiova şi-i mărturisea descendența publicației oltene din spiritul « Sămănătorului »).

Încât noul « Sămănător », chiar dacă în ediție on-line şi într-un moment istoric profund metamorfozat de cei peste 100 de ani de istorie universală şi românească, nu se sfiieşte de a se declara continuatorul idealurilor apărate de Al. Vlahuță, G. Coşbuc, N. Iorga şi toți cei care au întreținut aproape zece ani flacăra românismului şi a valorilor morale strămoşeşti, fie şi numai pentru că noblețea cauzei pe care au apărat-o este şi astăzi profund actuală. Aşa după cum actual este şi poporul definit atunci de N. Iorga :

« Poporul românesc nu-l înțelegem ca o entitate metafizică, o plăsmuire a minții abstracte, ci înțelegem acea uriașă ființă, trecută prin multe lupte, încercări și suferințe, care a smuls tuturora însă o vamă de frumuseță sau de amintiri întăritoare și care astăzi e în stăpînirea unei moșteniri, unui patrimoniu de tradiții, de datine, de istorie trăită, care face originalitatea lui, deci dreptul lui la viață și îndreptariul lui neclintit. »

ALEXANDRU MELIAN (n. 1939, Luizi-Călugăra, Bacau) Critic literar, cunoscut eminescolog, dizident anticeausist. Profesor, doctor în filologie.

SEMĂNĂTORUL[1]

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMÎNALĂ

Apare la Bucureşti, săptămînal, de la 2 decembrie 1901 pînă la 27 iunie 1910; la început, sub conducerea lui A. Vlahuţă şi G. Coşbuc (1901—1902), apoi, de la 5 ianuarie 1903 pînă la 29 mai 1905, sub conducerea unui comitet, din care face parte şi N. Iorga, iar de la 5 iunie 1905 pînă la 17 octombrie 1906 are ca director pe N. Iorga şi ca redactori (pentru partea literară) pe St. O. Iosif, M. Sadoveanu şi I. Scurtu. Au fost membri ai redacţiei D. Anghel (de la 12 noiembrie 1906), C. Sandu-Aldea (de la 12 noiembrie 1906) pentru partea literară, G. M. Murgoci (de la 1 ianuarie 1907) pentru partea ştiinţifică, Aurel C. Popovici (de la 30 martie 1908), redactor pentru partea politică şi director (de la 21 decembrie 1908 pînă la sfîrşitul anului 1909), cînd revista anunţă că va apărea din nou sub conducerea unui comitet compus din: C. Sandu-Aldea, I. Scurtu, G. M. Murgoci, N. Dunăreanu, I. Boteni, D. Nanu, G. Tutoveanu, N. N. Beldiceanu, Al. G. Doinariu, P. Papabagi, A. Herz (Dinu Ramură), D. N. Ciotori, A. Popovici-Bănăţeanu, Şt. Pop.

Redacţia şi administraţia: str. Regală, nr. 6 (Hotel Union).

---

[1] De la nr. 1 din 2 decembrie 1901 pînă la nr. 27 din 29 septembrie 1902, titlul revistei a fost *Semănătorul*; de la nr. 28 din 4 octombrie 1902 pînă la sfîrşitul anului 1909, titlul s-a schimbat în *Sămănătorul*, adăugîndu-se cea de-a treia vocală *ă*, „barbară", cum o numeşte Tudor Arghezi în *Bilete de papagal*; în 1906, la întrebarea unui cititor care este forma corectă, revista răspunde că cea corectă este cu *ă*: *Sămănătorul*. În 1910, însă, redacţia revine la transcrierea iniţială cu *e*: *Semănătorul*.

Înaintea revistei scoase de A. Vlahuţă şi G. Coşbuc din îndemnul lui Spiru C. Haret la Bucureşti au mai apărut două periodice cu titlul *Semănătorul*: prima la Bîrlad, de la 27 septembrie 1870, cu întreruperi, pînă la 12 septembrie 1876; a doua, avînd subtitlul *Revistă pentru popor şi şcoală*, la Galaţi, de la 20 ianuarie pînă la 20 mai 1899.

Colecția revistei ***Sămănătorul*** cuprinde 9 volume legate și numerotate astfel:

An. I (1901—1902): vol. I (nr. 1—26, p. 1—416), vol. II (nr. 27—39, p. 1—224);

An. II (1903): vol. III (nr. 1—52, p. 1—834);

An. III (1904): vol. IV (nr. 1—52, p. 1—832);

An. IV (1905): vol. V (nr. 1—52, p. 1—980);

An. V (1906): vol. I (nr. 1—26, p. 1—520), vol. II (nr. 27—52, p. 521—1068);

An. VI (1907): vol. I (nr. 1—52, p. 1—1090);

An. VII (1908): vol. I (nr. 1—52, p. 1—1178);

An. VIII (1909): vol. I (nr. 1—51, p. 1—998);

An. IX (1910): vol. I (nr. 1—27, p. 1—416).

Indice de materii pentru anii 1901—1909 (an. IX nu are indice).

COLABORATORI: G. Coșbuc, A. Vlahuță, St. O. Iosif, M. Sadoveanu, Ovid Densusianu, N. Iorga, M. Eminescu (postume), I. Slavici (*Poporanismul lui Eminescu*; an. VIII, 1909, nr. 24), Al. Davila, I. Scurtu, D. Anghel, N. N. Beldiceanu, Vasile Pop, P. Cerna, Natalia Iosif, Zaharia Bîrsan, Ion Gorun, I. A. Bassarabescu, Ion Agîrbiceanu, C. Sandu-Aldea, Emil Gîrleanu, Corneliu Moldovanu, D. Nanu, Artur Stavri, I. U. Soricu, Constanța Hodoș, G. Vîlsan, Ion Adam, Ecaterina Pitiș, Ilarie Chendi, Gh. Rotică, Izabela Sadoveanu, A. Herz, Elena Farago, N. Dunăreanu, I. Boteni, George Murnu, G. M. Murgoci, Romulus Cioflec, O. Goga (o singură poezie), V. Pârvan, A. C. Popovici, Radu D. Rosetti, G. Tutoveanu, N. Davidescu, Caton Theodorian, C. Manolache, Vasile Savel, I. E. Torouțiu,

COLABORATORI ÎN 1910: I. Adam, N. N. Beldiceanu, I. Borcia, I. Boteni, C. Carp, D. N. Ciotori, N. Davidescu, Al. Doinaru, N. Dunăreanu, Elena Farago, A. Herz, G. Lazăr, G. M. Murgoci, G. Murnu, D. Nanu, G. Orleanu, P. Papahagi, Ecaterina Pitiș, St. Pop, Radu Rosetti, L. Rusu, C. Sandu-Aldea, I. Scurtu, Artur Stavri, C. Teodorescu, Caton Theodorian, G. Rotică, I. U. Soricu, G. Tutoveanu, G. Vîlsan.

PRIMELE VORBE

Ne strîngem, cu credință și cu dragoste, în jurul aceluiași stindard, stindard de pace, de înseninare și de înfrățire intelectuală, de apostolică muncă pentru dezmorțirea inimilor care tînjesc, pentru redeșteptarea avîntului dedinioară în sufletele românești, pentru chemarea atîtor puteri risipite la o îndrumare mai sănătoasă, la sfînta grijă a întăririi și-a înălțării neamului acestuia.

Noi, cari ne-am făcut de mult ucenicia în literatură, simțim ca o mustrare de cuget cînd ne uităm în urmă și vedem cîtă vreme-am pierdut puind în stihuri amăgirile și durerile micii noastre vieți, retrași de zgomotele lumii, înstrăinați adesea de marea viață a poporului, de marile lui suferințe și aspirații, cari ar fi trebuit, de la început, să umple și să încălzească inimile și cîntecele noastre. Am stat ș-am privit, cu brațele încrucișate, la triumful

mediocrităților pompoase, la trecătoarea izbîndă a vînturătorilor de fraze goale, la scîlcierea și batjocorirea limbii în școli, în teatru, pe tribuna Ateneului și-n presa de toate zilele, am asistat fără revoltă la terfelirea celor mai curate sentimente și celor mai scumpe credinți ale noastre, și am ajuns astăzi să fim aproape străini la noi acasă, în buna și milostiva noastră țară.

Nu vedeți abisul în care vă prăbușiți cu toții, ne spunea un bătrîn mai zilele trecute, nu vedeți că voi, tinerii de azi, ați ajuns să vă sfiiți pînă și de rostirea cuvintelor: patrie, iubire de țară, de popor, de limba și de datinele strămoșești!... Culegeți și însuflețiți din nou vorbele acestea mari — atîția viteji au luptat și-au murit pentru ele — treceți-le prin inimile voastre și le reîncălziți, spălați-le în lăcrimile voastre și le redați înțelesul, viața și strălucirea lor de-odinioară. Strîngeți-vă laolaltă, cîți simțiți în voi dorul de muncă și setea sfîntă de adevăr, umpleți-vă sufletele de cea mai adîncă evlavie pentru trecutul glorios al neamului acestuia, pentru faptele nespus de mărețe ale străbunilor voștri, încălziți-vă de cea mai entuziastă iubire pentru patria voastră, apărată cu atîtea jertfe, pentru frumusețile acestui pămînt frămîntat în sîngele atîtor viteji și faceți ca fiecare gînd și fiecare pas al vostru să fie pentru binele și înălțarea neamului românesc! Suflați colbul de pe cronici, cum zice poetul [1], și faceți să renască virtuțile bătrînilor de atunci în sufletul tinerimii de azi...

Noi ascultam, cu frunțile plecate. Glasul lui părea că vine din cine știe ce depărtări, inimile noastre băteau mai tare, înflăcărate de o simțire nouă. Am ieșit din casa înțeleptului purtînd cu noi taina acestei binecuvîntări și hotărîrea nestrămutată de a ne face datoria. [2]

(*Semănătorul*, an. I, 1901,
nr. 1 din 2 decembrie.)

SEMĂNĂTORUL

Pășește-n țarină semănătorul
Și-n brazda neagră, umedă de rouă,
Aruncă-ntr-un noroc viața nouă,
Pe care va lega-o viitorul.

Sunînd, grăunțele pe bulgări plouă.
Speranța, dragostea lui sfîntă, dorul

[1] Aluzie la versul eminescian din *Epigonii:* „Iar Negruzzi șterge colbul de pe cronice bătrîne".
[2] Cu excepția primului alineat, articolul-program *Primele vorbe* a fost inclus de A. Vlahuță în volumul *File rupte,* Buc., 1909, sub titlul *Îndemn.*

De-a-mbelşuga cu munca lui ogorul
Le seamănă cu mîinile-amîndouă.

Trudeşte, făcătorule de bine,
Veni-vor, roiuri, alţii după tine,
Şi vor culege rodul — bogăţia.

Tu fi soldatul jertfei mari, depline:
Ca dintr-un bob să odrăslească mia,
Cu sîngele tău cald stropeşte glia!

A. Vlahuţă

(*Semănătorul*, an. I, 1901,
nr. 1 din 2 decembrie.)

UNIŢI
(Fragmente)

Noi cu literatura astăzi nu mai stăm în mijlocul istoriei noastre, nu stăm nici în mijlocul tradiţiilor noastre, nu stăm mai ales în mijlocul poporului nostru.

Cei de dinaintea noastră, vechi scriitori, au trăit într-un contact sufletesc, se înţelegeau prin scrisori ce au de gînd să facă şi cum să facă, se povăţuiau unii pe alţii şi astfel mergeau cu toţii spre o ţintă bine stabilită. Noi, cei de astăzi, trăim fiecare de capul nostru, şi-n loc să mergem spre acelaşi punct, luăm de-a razna cîmpia literaturii în toate direcţiunile şi nu ne înţelegem doi cu doi. [...]

Idealurile şi ţinta vechilor noştri scriitori au fost firul roşu şi al scriitorilor din generaţiile anterioare. Dar ei au mai urmărit şi alte idealuri. Renaşterea politică a ţărilor româneşti, Unirea Principatelor, în urmă scăparea de sub epitropia turcilor şi ridicarea României la rangul unei puteri. [...]

Ce idealuri să mai avem? Fără idealuri nu e luptă, şi fără luptă nu e nici literatură. Şi, neavînd un ideal, noi ne apucăm acum să dezlegăm ce-au legat părinţii noştri. Ei s-au străduit să adune, ne-au lăsat pămîntul ţării, pe care l-au apărat prin veacuri de nesfîrşite războaie, ne-au lăsat putinţa de a ne dezvolta ca să ajungem unde am ajuns, şi ne-au lăsat un început de literatură cu adevărat românească şi scoasă din sufletul nostru. Noi ar trebui acum să mergem pe urmele lor, să nu risipim ce-au adunat ei şi să năzuim a ne lumina poporul ca să-l avem unit şi tare. [...]

Iată idealul nostru, întru toate manifestările vieții, dar mai ales în literatură. Pînă ce se va ivi un altul, și poate împrejurările politice să ni-l apropie, acesta trebuie să ne fie cel mai apropiat de inimă.

G. Coşbuc

(*Semănătorul*, an. I, 1901,
nr. 2 din 9 decembrie.)

CĂRȚI PENTRU POPOR

(Fragment)

Ar fi timpul ca literații noștri, ei mai ales, să-și îndrepte luarea-aminte și toată dragostea lor spre popor. Cîte lucruri frumoase nu s-ar putea scri acuma pentru el! Icoane din trecut, întîmplări vitejești, isprăvi de acelea care-ți înalță sufletul, scene din viața de la țară, pilde și învățături sănătoase date într-o formă atrăgătoare, puterea providențială a unui primar ideal, a unui proprietar, a unui preot, a unui învățător — așa cum îi visăm și cum ar trebui să fie oamenii aceștia — bunătatea, jertfele, munca și izbînzile lor, întrupate în povestiri calde, sugestive, așa ca cititorul să se simtă mișcat ca de lucruri văzute aievea și să capete îndemnul de a-și aduce și el partea lui de bine pe lumea asta, de a se face și el folositor cu ceva țării și neamului lui.

Cărți, cărți pentru popor! Acolo e un suflet mare, care cere lumină. Acolo stau genii ascunse, gata să izbucnească, asemenea izvorului care-așteaptă în stîncă lovitura de toiag a lui Moise.

Acolo-i puterea și viitorul nostru.

A. Vlahuță

(*Semănătorul*, an. I, 1901,
nr. 3 din 16 decembrie.)

CITITORII

(Fragmente)

Se plîng unii scriitori că „înalta noastră aristocrație" nu citește literatură românească. Alții, mai întreprinzători, au făcut încercări serioase să introducă, măcar așa, de gustare, cîte o poezie, cîte o nuvelă de-ale noastre în „lumea bună", cum se zice, dar n-a prins. Și lucrul acesta nu e de mirare, și nici de supărare nu-i [...].

Ca să poți înțelege și gusta o producere literară, trebuie s-o fi trăit și tu întrucîtva, să ai în sufletul tău o pregătire, un fir de legare, trebuie să ai în

tine ceva care să vibreze la glasul poetului; altfel, te uiți la el nedumerit, ca la un om care-ți vorbește o limbă necunoscută. Și tocmai așa stau lucrurile cu „aristocrația" noastră. Pentru ea literatura românească nici nu există. Duioasele și genialele cîntece ale poporului nostru, fermecătoarea doină strămoșească ar răsuna ca o țurluitură stridentă și barbară sub sclipirea policandrelor și-n parfumata atmosferă a saloanelor de „chic", în cari niciodată nu s-a vorbit românește. Și apoi, sînt așa de ocupați oamenii aceștii, viața lor e așa de plină... că n-au vreme să facă nimic. Așa că oricît s-ar întinde gustul de citit românește, pe dînșii nu-i va cuceri niciodată! Deci de la această așa-numită „elită socială" literatura noastră, cea demnă și cinstită, n-are ce aștepta, și nici nu-i frumos să-și îndrepte privirile într-acolo [...].

În toate părțile țării se va ridica încetul cu încetul un public luminat, la a cărui chemare și binefăcătoare dragoste să poată un scriitor de talent străbate mai lesne și mai din vreme. Atunci și arta va fi mai robustă, mai fertilă și mai nobilă în manifestările ei; iar ciupercile vor găsi mai puțin gunoi pe care să poată prinde.

A. Vlahuță

(*Semănătorul*, an. I, 1902, nr. 14 din 3 martie.)

SEMNE BUNE [1]

(Fragmente)

Avem desigur motive destule de-a fi nemulțumiți în faza actuală a literaturii noastre de epigoni. Sîntem în dreptul nostru cînd protestăm contra diferitelor încercări de-a înăbuși în noi orice simț sufletesc. Și oricine se ridică să alunge umbrele urîte ale diferitelor paseri călătoare cari vor să întunece paginile istoriei noastre literare săvîrșește, cred, o faptă bună.

În mijlocul micilor noastre frămîntări, însă, se pot distinge din ce în ce mai lămurit cîteva semne bune, pe cari datori sîntem a le recunoaște și a le privi mai de-aproape, cîntărind importanța lor față de sfîrșitul vremei. De un deceniu încoace aceste semne se învederează tot mai mult, ele sînt începutul evident al unui curent care în curînd va trebui să ne stăpînească cu desăvîrșire.

Cine n-a observat că pe măsură ce în literatura artistică golul devenea mai mare, cu cît falșele direcțiuni ale poetaștrilor multicolori se înmulțise și cu cît mijloacele de propagandă literară luau proporții mai neiertate, de la reclama

[1] Articolul a fost inclus în vol. *Preludii*, Minerva, Buc., 1903.

interesată și terorizările oculte pînă la scandalul calomniilor, publicul se închidea tot mai mult în nepăsare. În vremea asta însă o ramură a literaturei a început să înflorească: istoria națională. E o reacțiune firească, poate și o simplă coincidență, dar publicul își îndreaptă atențiunea spre noul drapel. În vremuri de decadență spirituală au existat totdeauna asemenea reacțiuni, totdeauna istoria a fost chemată, cu cartea sa de înțelepciune străbună, să facă ordine și să ridice sufletele către un ideal pozitiv.

Într-adevăr, bărbații cei mai serioși, gînditorii cei mai adînci și cei mai concentrați ai timpului nostru sînt istoricii. Paginile revistelor celor mai de seamă sînt cuprinse de studii istorice. Publicațiunile care stau mai sus în considerația opiniei publice sînt cele din domeniul istoriei. Am putea zice că trecutul neamului nostru se află în mîini cu mult mai viguroase ca prezentul. Trecutul e cercetat cu metodele științifice cele mai probate, și din tainele lui se smulg tot mai multe file ca lamura; ceața cea adeseori înșelătoare se împrăștie, și basmele se înlocuiesc cu adevăruri, fără ca orgoliul nostru național să sufere.

Paralel cu cercetările istorice merg și cele literare; superficialitatea și lipsa de disciplină a studiilor din trecut sînt înlocuite și aici cu metoda obiectivă ce-o impune critica izvoarelor, iar rezultatele sînt destul de impunătoare. [. . .]

Studiul istoriei este cărarea cea mai sigură pe care putem să ieșim la luminiș. Pe urmele lui e natural să răsară o literatură de nobile năzuințe, căci ne vom ordona astfel sentimentele, ne vom disciplina gîndirea, vom relua raporturile cu scriitorii vechi, cu limba și cu poezia veche, cu credințele poporului, ne vom regăsi pe noi înșine.

Il. Chendi

(*Sămănătorul*, an. II, 1903, vol. III,
nr. 1 din 5 ianuarie, p. 2—5.)

DESPRE PRESA ROMÂNEASCĂ

În zilele din urmă s-a discutat iarăși în ziarele noastre, cărora le lipsește pentru moment o actualitate mai „politică", chestia valorii presei de astăzi față de cea dintr-un trecut mai îndepărtat. Dintr-o parte, s-a pus față în față ziaristul sentimental, romantic, convins, de odinioară, și gazeta sa, ce se putea ceti ca o *Biblie* în cercul curat al familiei, și ziaristul cinic din momentul de față, ținînd asupra trecătorului încredințat vitejiei sale revolverul fără greș al calomniei de ultim model. La aceasta s-a răspuns aducîndu-se înainte studiile gazetarilor contemporani, talentul lor, care se distinge mai bine, firește, între confrați, limba mai bună, alcătuirea mai variată și înfățișarea grafică mai plăcută a „organelor opiniei" publice de astăzi.

Întrebarea are o însemnătate deosebită din punctul de vedere al culturii românești, al evoluției obiceiurilor noastre sociale și al progreselor naționalității noastre. Se cuvine deci ca ea să fie discutată, fără părtinire și personalități, într-o publicație periodică culturală precum e aceasta.

Presa noastră nu e veche și n-are tradiții glorioase. De mult de tot, cînd sufletul conștiinții scînteia abia în ochii unui corp pe care nu putea să-l miște, în perioada uitată a visătorilor, profeților fără ucenici și mucenicilor fără prieteni, s-au făcut cîteva încercări de ziare pentru literatură și gospodărie țărănească. Ele n-au izbutit. Întemeietorii presei noastre sînt trei fruntași scriitori: Eliade Rădulescu, Asachi și Gheorghe Bariț, redactori ai *Curierului* [1], *Albinei* [2] și *Gazetei de Transilvania* [3]. Eliade și Asachi se puseră întîi la lucru, dar supt un imbold practic, supt un imbold străin, care nu le face tocmai multă cinste: ziarele lor apărură pe vremea cînd, după pacea de la Adrianopol și în așteptarea domnilor după sistemul nou al *Regulamentului organic*, oastea rusească stătea în amîndouă principatele de atunci și generalii împăratului Nicolae comandau în Iași și București. Foile celor doi conductori ai literaturii timpului lor trebuiau să împărtășească publicului, înainte de toate, izbînzile stăpînilor, ceremoniile oficiale și afacerile zilnice ale unei cîrmuiri transformate. Elementul cultural a venit pe urmă, și, o bucată de vreme, pînă după sosirea domnilor, el se ținu, sfios, de o parte, în anexele buletinului oficial. Numai de la 1836 [4] *Curierul* se anunță „jurnal literal", pe cînd în amîndouă capitalele iese un *Buletin* deosebit al administrației.

Pînă în 1848, n-a fost cu adevărat un ziar politic: politica, supravegheată de aproape, se făcea în adunările legiuitoare și în literatură. Zgomotosul an de eliberare aduse în București, unde se ajunsese la stabilirea unui guvern revoluționar, ivirea unui număr de gazete foarte călduroase și destul de naive, a căror grijă o aveau oameni ca Rosetti și Bolintineanu.

Curmarea stăpînirii națiunii prin națiune aduse și încetarea imnurilor zilnice către dumnezeiasca libertate. Se intră iarăși în era buletinelor administrative, foilor de „soțietăți" științifice, vestitoarelor de cursuri comerciale și folositoarelor reviste pentru sate. Gazeta care se încumeta a face discuții politice era închisă răpede „din înalt ordin". Așa a fost pînă la Unire, cînd ne străbătu o tresărire de viață, și guri, încleștate pînă atunci, putură striga iarăși pătimașe cuvinte de adevăr.

---

[1] Vezi primul volum al lucrării de față, p. 17.
[2] *Idem*, p. 26.
[3] *Idem*, p. 67.
[4] *Curierul de ambe sexele* a apărut în 1837 (vezi primul volum al lucrării de față, p. 54).

Presa Unirii: *Zimbrul* [1], *Steaua Dunării* [2], *Românul* [3], a fost presă bună. După alegerea lui Cuza, presa s-a dezvoltat în acelaşi sens de *pasiune sinceră* — numai cît ţinta naţională dispăruse, lăsînd în loc, pentru a fi urmărită tot aşa de aprins, ţinta de partid şi, adesea, ţinta personală chiar. Violenţa era într-o necontenită creştere, şi ziare clandestine, ce se strecurau cu toată paza poliţiei domnului — „domnitorului", se zicea pe atunci într-o limbă stricată — acopereau de nevrednice batjocuri persoana alesului din 1859. Cînd regimul lui Cuza se nărui şi începu o nouă viaţă politică, garantată prin constituţia de la 1866, cînd se organizară solemn partidele şi haitele lor, pentru a impune unui popor, întrerupt astfel în dezvoltarea lui, ca singur ideal alternarea la putere a asociaţiilor pentru cultura bugetului, se urmă, cu ştirea guvernului, ceea ce se făcuse pînă acum mai ferit. Peste puţină vreme, principele Carol, care nu putea mulţămi atîtea ambiţii ce se excludeau între sine, fu lovit nu numai în purtarea sa ca şef de stat, ci în caracterul său, în familia sa, din străinătate şi din ţară. Astfel culeseră trişti lauri G. Dem. Teodorescu, N. Orăşanu şi B. P. Hasdeu.

De la *Românul* lui Rosetti, la *Epoca* [4], la *Naţiunea* [5], la *Voinţa naţională* [6], curentul de luptă fără cruţare între partidele *nejustificate* din punct de vedere superior românesc urmează; o excepţie ar face numai corecta *Românie liberă* [7].

De pe la 1890 însă începe o nouă presă, care e şi cea de astăzi, şi, pentru a o preţui după cuviinţă, trebuie a însemna şi foloasele vechii prese.

Aceşti ziarişti ce nu respectau nimic aveau două îndreptăţiri. Întîi, că erau cu *totul* sinceri; erau nişte fanatici. Rosetti e un frumos tip în această privinţă, şi fanaticul se iartă adeseori pentru credinţa lui. Dacă, apoi, pe unii îi mîna ambiţia, pe nime nu-l momise cîştigul, simbria *altui* ambiţios: a lăuda şi batjocori cu atîta pe lună era încă o meserie necunoscută. Pe urmă, ziarele acestea făceau ca şi literatura timpului; trăiau după diapazonul parizian: modelul *Românului* era alde *La lanterne* sau *Le nain jaune*, furioase pamflete contra împăratului Napoleon.

Ziarele aduceau însă şi un netăgăduit folos, şi iată de ce. Ele erau pe atunci ale lui Rosetti, ale lui Bolliac, ale lui Hasdeu. Toţi trei oameni săraci, care nu puteau tocmi pe alţii ca să robească la ei. Ziarul lor era *opera* lor: de la articolul de fond pînă la anunţ; cîte un prieten se mai adăuga doar, sau un colaborator de ocazie, om cinstit şi cu nume, cu situaţie. Dar toţi aceşti *autori de gazete* erau poeţi, arheologi, istorici: să meargă din om în om ca să prindă

[1] Vezi primul volum al lucrării de faţă, p. 137.
[2] *Idem*, p. 153.
[3] Ziarul *Românul* a apărut la Bucureşti în anii 1857–1864, 1865, 1866–1905, 1914–1915.
[4] Vezi primul volum al lucrării de faţă, p. 376.
[5] Ziarul *Naţiunea* a apărut la Bucureşti în anii 1882–1891.
[6] Ziarul *Voinţa naţională*, la care a colaborat B. Şt. Delavrancea, a apărut la Bucureşti în anii 1884–1914.
[7] Vezi primul volum al lucrării de faţă, p. 370, şi vol. de faţă, indice.

ştirea interesantă că d-l cutare a plecat în cutare loc, că alt domn a fost numit copist, că al treilea şi-a furat logodnica sau şi-a ucis nevasta — aceasta nu era de obrazul lor. Deci după articolul de fond, după note de politică exterioară, după dezbateri ale camerilor, veneau articole de literatură şi ştiinţă, foarte bine scrise şi care luminau, încălzeau, îndemnau publicul. Cine nu crede — meargă să vadă!

Încă de pe la 1880 însă, după modelul francez, luat şi el din Anglia, informaţia — folositoare, indiferentă sau stupidă, falsă, otrăvitoare — îşi luă locul în ziarele noastre. Cînd d-l Cazzavillan întemeie *Universul* şi-i dădu o răspîndire neauzită, cronica accidentelor şi crimelor, faptelor de senzaţie, după obiceiul foilor italiene din Sud, se adăugi. Conductorii intelectuali ai ziarelor văzură că ei se pot mărgini a scrie articolele de fond. Pentru rest se cumpărară foarfece şi se tocmiră studenţi. Partea literară serioasă, pe care n-o puteau face nici foarfecele, nici studenţii, dispăru. *Epoca* din 1886 a fost ultimul ziar jertfind pentru cultură.

Mai era încă un „progres" de realizat. Spoiala de cultură întinzîndu-se tot mai mult, oamenii politici — cari şi ei nu mai erau scriitori — crezură că se pot scuti şi de munca articolului de fond. Ziare ca vechiul *Timpul*[1], ca vechea *Voinţă*, în care mai toată partea politică era a unor oameni ca Eminescu sau Delavrancea, rămăseseră o amintire de copilărie a artei. Simbriaşii făcură acuma tot ziarul. Se ajunse astfel la presa violentă şi insultătoare, mincinoasă, reprezentată prin atîtea din ziarele de astăzi, *fără* convingere, fără folos cultural drept compensaţie.[2]

Acum cetitorul poate să mai judece şi el singur.

N. Iorga

(*Sămănătorul*, an. II, 1903, vol. III, nr. 35 din 31 august, p. 547—550.)

REVISTE, ATENEE ŞI MUZEE DE PROVINCIE

Provincia românească — termenul se întrebuinţează la noi în înţelesul franţuzesc şi stîrneşte o sumă de aprecieri mai mult sau mai puţin hazlii, care nu se potrivesc totdeauna cu adevărul — oraşele noastre de provincie nu prea joacă un rol în viaţa noastră culturală. Aparenţele ar dovedi contrariul: în multe reşedinţe de judeţ apar, dispar şi reapar — pentru redactorii lor, tineri ambiţioşi, cari pescuiesc cîţiva abonaţi prin legăturile lor de familie, prin prieteniile lor, prin compătimirea unora pentru slăbiciunile lor de autor

---

[1] Vezi primul volum al lucrării de faţă, p. 324.

[2] Cît priveşte presa din Ardeal, Ungaria, Bucovina, ea sufere numai în parte influenţa presei de aici. Acolo, după *Tribuna* d-lui Slavici şi *Gazeta Bucovinei* a d-lui Bogdan-Duică, lipsesc mai mult puterile şi orientaţia decît credinţa, iubirea de cultură şi bunăvoinţa (nota lui N. Iorga).

și prin inerția atîtora cari nu trimit înapoi caietele de hîrtie maculată de care n-au nici o nevoie — reviste mai totdeauna și literare, și științifice și, de un timp, sociologice și chiar istorice. Același avînt către faima și mărirea literară al unor tineri cetățeni de familie bună, cu titluri academice și înfățișarea poetică, se înfățișează apoi cu un alt puternic factor literar, pentru a produce *ziarele* de provincie: printr-un astfel de ziar bine ghintuit, bine ținut, poate stoarce mai lesne un nou-venit în viață înaltului loc administrativ sau politic pentru leafa, cîștigurile și strălucirea căruia își simte o neînvinsă chemare; astfel se servește o proză de luptă cu fel de fel de sosuri literare și științifice, care are meritul de a fi manufactură locală.

Și, iarăși, de cîte ori nu vedeți în gazetele din București lista, tipărită cu slova mică ce corespunde unui prea bogat cuprins, a conferințelor, eminamente educatoare, ce se țin mai nu știu unde, într-un colț uitat de Dumnezeu al țării noastre! Ieri, alaltăieri, am aflat pe această cale, cu o deosebită bucurie, că în Hîrșova — înțelegeți: Hîrșova în Dobrogea, un tîrgușor pe stîncă în margenea Dunării puternice, un cuib de turci, tătari și cîțiva români — se împărtășesc cu dărnicie, unui auditoriu setos *tocmai* de hrana aceea, cele din urmă cunoștinți cu privire la filozofie, la fizică etc., pomenindu-se cu laudele cuvenite numele marilor descoperitori, cugetătorilor dominanți ai epocei noastre. Un joc ca acesta se cheamă *a face ateneu*. Profesori, funcționari, cari au trecut prin minunatele noastre facultăți de drept, văd nevoia neapărată de a împărți, în redingotă, lîngă o masă, înaintea rîndurilor de scaune pe care le ocupă tot ceea ce localitatea are mai frumos, mai ispititor, mai cuceritor, cunoștinți prin care Hîrșovele din cutare sau cutare ținut al patriei pot să ajungă centre de civilizație. Uneori conferințele ateneelor de provincie au succes și conferențiarul se însoară bine sau, în cazuri mai puțin fericite, cîștigă procese, bolnavi sau alegători.

Toate acestea însă n-au nici o valoare în silințele neamului românesc spre adevărata cultură. Ele nu sînt alta decît vulgare acte de imitație. În străinătate se scot reviste, se țin conferințe; așa este deci la București: și, dacă este la București, de ce Hîrșova să fie lipsită de aceste binefaceri ale timpului? Sus Hîrșova, civilizația europeană și cultura română!

★

Unele fapte adevărate și bune săvîrșite în ultimele timpuri arată însă că se poate lucra și cu conștiință și folos în multele orașe, uneori așa de curățele și de harnice, ale județelor noastre.

Una din aceste fapte e expoziția „de antichități" — cuvînt tot așa de rău ales ca și acel de „retrospectiv" pentru o secție din expoziția d-lui dr. Istrati, la București — expoziția *istorică* din Craiova.

Am alergat s-o văd, îndată ce notițe, tîrzii și mai mult nevinovate, au anunțat prin ziare deschiderea. Nu mă îndemna numai dorința de a găsi nouă lămuriri istorice în cele cîteva documente înfățișate publicului, ci și altceva. Craiova e, desigur, un oraș curat românesc, un oraș în care mica viață economică a neamului nostru e deosebit de puternică și roditoare; dar Craiova e în același timp o vestită pepinieră de ziare și reviste din acelea care au fost descrise și explicate mai sus. O buruiană piere, răsare alta, spre bucuria cronicarilor umoristici ai gazetelor bucureștene. Totuși, în Craiova sînt și profesori de cultură modernă, care-și dau samă de ce sînt chemați să facă, profesori care nu se țin nici cu afacerile, nici cu jocul de cărți, nici cu tombola politicii; sînt apoi și cîteva elemente în lumea bogată care au cetit și păstrează încă gustul cetirii alese, ce formează un spirit critic și îndeamnă la greaua muncă de prefacere. Să fi început a se manifesta oare și aceștia, pe cari pînă astăzi îi acoperea oarecum ridicolul celorlalți?

Expoziția ocupă o sală largă din frumosul Hotel Minerva. Erau multe lucruri în destulă rînduială. Acele lucruri, foarte felurite, erau legate împreună prin amintirea aceluiași trecut, din care porneau toate. Un trecut *cinstit*, un trecut *modest*, *discret*, un trecut cu mult gust pentru frumusețâ, un trecut *original* — însușiri care pînă mai ieri se înecaseră în vîltoarea premenirilor moderne. Aceste caractere le avea și țesătura fină, și argintăria îndelung lucrată, și arma delicat împodobită, și zugrăveala făcută cu ochii ațintiți asupra adevărului, și *cartea* domnească măiestru încondeiată.

Mulți vor fi crezînd că acest fenomen rar în viața de provincie, o expoziție istorică, va fi fost întîmpinat cu zîmbete de indiferență sau dispreț. Nu. Cu toate că se plătea un leu pentru cantinele școlare — altă faptă bună — cu toate că era marea sărbătoare a Sfîntului Ioan, ușa se tot deschidea. Au apărut astfel pe rînd, în ceasul ce l-am petrecut acolo, ofițeri cari prin atenția lor făceau cea mai bună impresie, băieți de școală, cari călcau, vă asigur, ca în biserică, bătrîne care se uitau la cîte se aflau acolo ca la o oglindă în care s-ar fi văzut întinerite, ba încă și un moș bătrîn care tîria un mare tablou de familie pe care-l aducea și el ca prinos în această dezvăluire a trecutului craiovean.

Poate că din această expoziție va rămînea un mic muzeu, ca în Tîrgu-Jiu. Poate că exemplul acestor orașe oltene se va întinde. Ateneele de paradă, revistele de imitație, ziarele de șantaj se vor duce pe încetul, și în locul lor vor răsări, în aceste centre de viață care formează provincia, așezăminte de folos adevărat, *instituții de solidaritate națională*.

N. Iorga

(*Sămănătorul*, an. III, 1904, vol. IV, nr. 4 din 25 ianuarie, p. 49—51.)

ÎMPOTRIVA CLEVETITORILOR

(Fragmente)

O literatură trebuie să afirme sufletul unui popor în forme care corespund culturii timpului. [...]

N-am pornit de la fetișismul orb pentru români, n-am început cu divinizarea, din cine știe ce motive de șiretenie sau neînțelegere, a țăranului, nu ne-am închis într-o mărginire, ci am recunoscut o necesitate firească, înaintea căreia trebuie să se plece oricine ca înaintea oricărei necesități a naturii: aceea de a da neamului românesc o literatură care să pornească de la el, de la ce e mai răspicat și mai caracteristic în el și de a da în același timp literaturii universale, în formele cele mai bune ale ei, un capitol nou și original.

N. Iorga

(*Sămănătorul*, an. IV, 1905, vol. I,
nr. 49 din 4 decembrie, p. 902, 904.)

„CURENTUL NOU"

(Fragment)

La Galați a început să apară încă o revistă menită să combată *Sămănătorul*, socialistul *Curent nou* [1]. Ca și *Vieața nouă* [2] a d-lui Densusianu, ea arată limpede de la cel dintîi număr că înțelege să excludă, prin incoherență și un ton cu totul neobișnuit, orice discuție. Pentru noi acest număr întîi e și cel din urmă, și vă rugăm să fim cruțați de orice „va urma". Un lucru însă ar fi interesant de știut: nu crede învățatul meu coleg Densusianu, care nu urăște mai puțin *Sămănătorul* decît cetățeanul (cred că e cetățean; ba văd că vorbește, la p. 40, de „legea strămoșească", adecă românească) Sanielevici de pe Galați (mai este și unul de pe Brăila, care iscălește Ibrăileanu), nu crede va să zică, că ar putea forma cu acel cetățean un *„par nobile fratrum"* [3] împotriva conrupătorilor literaturii române, împotriva negustorilor de cărți, a „conservatorilor poporaniști" și a „țărănoilor" conservatori? Domnul acela de pe Galați — și el un cum nu se poate mai *fost* elev al meu — se crede un bărbat foarte învățat, poate anume pentru a ispiti la tovărășie pe eminentul romanist. Că unul e așa de roșu ori de verde și altul așa de alb pe copertă n-are a face; tot luptă cu dracul negru.

N. Iorga

(*Sămănătorul*, an. IV, 1905, vol. I,
nr. 49 din 4 decembrie, p. 914.)

---

[1] Volumul de față, p.107.
[2] *Idem*, p.93.
[3] O nobilă pereche de frați (lat.).

II. ŢĂRĂNISMUL „SĂMĂNĂTORULUI"

(Fragment)

Ce este *Sămănătorul* este fiindcă trebuie să fie. Iubirea pentru ţăran şi celelalte. N-avem nevoie să ne înţelegem asupra ei, căci ea ni se impune de la sine fiecăruia, ca unor oameni cu simţ pentru artă şi ca unor oameni cu simţ pentru dreptate. Pentru aceasta însă nu respingem şi nu înlăturăm nimic din cercul interesului nostru. Fiecare clasă îl are însă *în măsura valorii sale artistice, a valorii sale sociale şi naţionale.*

N. Iorga

(*Sămănătorul*, an. IV, 1905, vol. I,
nr. 50 din 11 decembrie, p. 924.)

III. ADORAŢIA TRECUTULUI

(Fragment)

Dar ne mîndrim cu iubirea pe care cu toţii o avem pentru trecutul românesc şi care s-a deşteptat în chip firesc în inima fiecăruia. E foarte bine că din această iubire au pornit povestiri şi cîntece care se vor număra printre cele mai frumoase izbînde ale scrisului românesc. E fără îndoială o mişcare în acest sens, şi ea se întîlneşte şi aiurea decît în revista noastră: oameni care n-au nimic a face cu dînsa au scris „istoric". Am suflat noi în urechea d-lui Davila ideea de a învia secolul al XIV-lea în *Vlaicu-vodă* [1], am îndemnat noi de-a dreptul la alcătuirea atîtor romane istorice, mai mult slabe, care au ieşit în anii din urmă, purtînd iscălitura d-lor Radu Rosetti (nu poetul), Aslan, Silvan?

N. Iorga

(*Sămănătorul*, an. IV, 1905, vol. I,
nr. 51 din 18 decembrie, p. 942, 943—944.)

IV. E „SĂMĂNĂTORUL" O REVISTĂ PERSONALĂ?

(Fragmente)

Istoria noastră literară e mai greu de explicat decît oricare. Ca să înţelegi de ce scoate d-l Densusianu *Vieaţa nouă*, insultîndu-mă număr cu număr, trebuie să porneşti nu de la anumite principii care ne-ar despărţi, căci la colegul

[1] Drama istorică *Vlaicu-vodă* s-a reprezentat pentru prima oară la 12 februarie 1902 şi tot în acest an s-a tipărit un fragment în *Sămănătorul*, an. I, 1902, nr. 13 din 24 februarie, p. 204—207.

meu dușman ele s-au ivit numai pe urmă, ci de la o mie de considerații personale: rivalitate de catedră, nemulțumire cu situația materială [...].

Își poate închipui cineva — și din nenorocire noi nu sîntem dintre aceia cari ne închipuim numai, ci vedem zilnic și suferim — ce haos poate rezulta din aceste prăvăliri ale tuturor curentelor străine, din acea părăsire a oricărei tradiții proprii, din această nebunie de exagerare a personalității proprii, din această urîtă invidie de mahala, asemenea cu a femeilor celor rele care n-au alt gînd decît acela ca la vecin să nu fie mai bine decît în casa și în curtea lor și care pentru aceea sînt în stare să spurce, să strice, să otrăvească și să dea foc!

Față de această stare de lucruri, publicul pînă mai ieri stătea indiferent, nehotărît, apatic, găsind interes numai cînd doi adversari se prindeau de gît ca să se sugrume sau se împroșcau numai cu artileria pregătitoare a sudălmilor! și totuși nu era în joc numai un individ sau altul, ci interesele cele mai înalte ale unui popor, căci *popoarele trăiesc astăzi prin cultura lor* [...].

Cînd tinerii cari în 1902 vedeau murind în mîinile lor *Sămănătorul* mi-au oferit mie să iau în cea mai deplină stăpînire această foaie, am stat pe gînduri, i-am rugat să mai cugete asupra acestui plan și n-am consimțit să mi se facă scrisoarea propusă sau să mi se înscrie numele ca director.

Mărturisesc că nu-mi făceam iluzii mari. Mă așteptam la dușmănii [...]. Eram însă în acea dispoziție de spirit entuziastă pe care o crease în mine scrierea *Istoriei literaturii secolului al XVIII-lea*[1], scrierea *Satelor și preoților din Ardeal*, a lucrărilor acelora care mă apropiaseră mai mult de ceea ce a fost mai bun și mai înălțător în trecutul nostru. De aceea am primit, și nu dintr-o ambiție care mi-ar fi fost pe deplin mulțămită, cred, pe terenul istoric, și nici dintr-un scop material, căci aș fi socotit ca o mișelie să vînez banul acelora care, cînd va fi, va merge către nevoile mult mai mari ale unuia din prietenii siguri ce sînt și azi lîngă mine.

Am înțeles rolul meu asemenea cu acela pe care-l avusesem pe rînd în ziarele *Independența* și *Epoca* (v. *Cuvinte adevărate*)[2] și fără nici o derivare din activitatea și îndreptarea nimănui. Voiam să determin un curent în legătură cu ce am moștenit mai scump din trecut, cu ce avem mai scump astăzi, cu ce trebuie să urmărim mai ales în viitor. Pentru aceasta am scris articolul de fond — pus la locul întîi numai după asemănarea ziarelor — și am iscălit, pentru a-mi însuși răspunderea, și critica, relativă nu numai la literatură, ci la toată cultura noastră [...]. Un public cinstit și credincios s-a trezit în românime. Mișcarea aceasta a avut noroc.

---

[1] Lucrarea a apărut la București în 1901.
[2] București, 1903.

Ea a avut noroc. De dînsa a fost vorba, pentru dînsa s-a dat lupta. Toate s-au făcut în interesul *ei*. Iar acei cari cutează a vorbi, luînd păcat asupra sufletului lor, ar fi buni să spuie — într-o formă așa încît să-i poți ceti, și nu în acel limbaj de ofense, potrivit pentru gazetari și pentru bucătari — ar fi buni să spuie dacă din această luptă eu personal, ca situație personală, m-am ales cu altceva decît cu dușmănia tinerilor perverși, după dușmănia bătrînilor stricați, și cu încă un șuvoi de injurii revărsat către mine din gurile spurcate, unde este izvorul lor nesecat?

Așa reviste personale să dea Dumnezeu multe poporului acestuia, care are nevoie de ele!

Curentul pentru stabilirea căruia mi-am jertfit atîta timp și am primit atîtea ofense stăpînește în largul scrisului românesc.

N. Iorga

(*Sămănătorul*, an. IV, 1905, vol. I,
nr. 52 din 25 dec., p. 963, 964, 965.)

CE ESTE „SĂMĂNĂTORUL"?

Oricine a urmărit cu luare-aminte și nepărtinire articolele care au precedat pe acesta, oricine a căutat să-și facă o părere asupra fondului discuției, și nu asupra faptului dacă avem o tactică mai bună decît cruciații [...] cari se ridică împotriva noastră, acela trebuie să fie încredințat că aceasta nu e o revistă exclusivă, că aceasta nu e o revistă de cerc restrîns, de gașcă sau de persoană, că ea nu e supusă nici unui regim de dominație, de tiranie sau de exploatare, că ea nu apare pentru a da exemple la o anumită teorie care să fi fost la începutul lucrurilor.

Trebuie să adaug că nu e nici o revistă închinată polemicii, precum sînt tocmai cele, așa de puțin serioase și folositoare, care se scot, dragă Doamne, pentru a ne combate, în hatîrul acelei mulțimi de pătimași și neînțelegători cari nu încap niciodată de puținul bine dezinteresat, de puținul prinos de jertfă roditoare ce se poate aduce și în această țară celor mai înalte interese ale unui popor. Astfel de reviste polemice, de reviste-pamflet se scot din partea unor ambiții jignite, din partea unor invidii zăcute și amărîte, din partea unor răzbunări învierșunate care nu se mai pot stăpîni și zbucnesc într-o bună zi cu strigătul care face să se oprească în loc, uimiți, trecătorii: „Vreau să-l omor, vreau să-l omor!" Nici unul din cei ce se află astăzi la această bună vatră veche a *Sămănătorului* n-are să-și răzbune pe nimeni, n-are să prigonească pe nimeni, n-are să facă zile amare și zile fripte nimănuia. Toți la un loc n-am înțeles niciodată să ținem un public lîngă noi prin cîte un scandal, prin cîte

o bolborosire de vorbe groase sau cîte o strecurare de insinuații în fiecare zi; pentru așa ceva este desigur, este, din nenorocire, un public, publicul indiferent pentru cinste și dreptate, care se adună în jurul luptătorilor cum s-ar aduna în jurul atleților de circ sau al cocoșilor duelanți, pentru a însemna și judeca valoarea fiecărei lovituri, fiecărei mușcături a pliscurilor ascuțite; dar de acel public n-avem nevoie și n-avem grijă: iaie-l cine-i place și cine poate să-l ațîțe și să-l păstreze! Acei cari deschid deci revista noastră, precum ar intra la „alergările" spaniole ca să aprecieze talentul unor matadori, să facă bine a cerca aiurea. *Sămănătorul*, care nu e o revistă de provocări, nu e nici o revistă de răspunsuri, și nu e destul ca un scriitor să fie obraznic ca să atragă atenția noastră asupra lui.

Dar *Sămănătorul* n-a fost și nu poate fi o revistă molîie și nehotărîtă, precum nu poate fi nici o tribună liberă, de unde talentul, fie cît de adevărat, să dea dreptul fiecăruia de a scrie în orice direcție și cu orice scop îi place. Din fericire, astăzi n-avem un singur mare și adevărat talent, care, din neînțelegerea ideilor sau din perversitatea de suflet, să servească unor curente rele. [. . .] Dacă nenorocul ar vroi ca oameni bine înzestrați să meargă pe drumuri rătăcite, ei nu pot fi niciodată adăpostiți aici, la ospătăria călătorilor cinstiți. Ei vor găsi, de altfel, totdeauna gazde unde se tăinuiesc drumeți de ceilalți.

Tribuna liberă, care se poate asemăna cu o berărie sau cu o cafenea unde vine și petrece oricine e în stare a plăti, aceea poate fi bună aiurea, unde literatura n-are acea mare misiune de îndreptare și moralizare pe care cu mîndrie trebuie să și-o recunoască și să o îndeplinească la noi. E ușor a zice că literatura nu se exprimă decît pe sine, că ea dă numai o formă frumoasă rezultatelor observației, combinațiilor închipuirii, mărturisirilor inimii și că, prin urmare, nu poate fi vorba de moralitatea și imoralitatea, ci numai de adevărul, frumusețea ei, pentru care singură poate fi trasă la răspundere. Aceasta e încă una din superstițiile și prejudecățile ce au rămas din vremea romantismului, cînd se așezase Arta pe tronul pustiu al divinității. De fapt, observațiile sînt totdeauna personale, închipuirile se înalță totdeauna din realitatea unui suflet cu o anumită individualitate, și inimile pot fi curate sau necurate. Cu voie sau fără voie, cea mai simplă bucată literară va oglindi un om bun sau un om rău, un antisocial care urăște pe semenii săi, care vrea să le facă rău, vrea să-i înșele ori îi acopere de disprețul lui, sau un sociabil, care găsește în iubirea de oameni, în silințele spre a le fi folositor mîngîierea tuturor suferințelor pe care le primește de la unii oameni și menirea de căpetenie a vieții.

Numai pe aceștia din urmă înțelegem să-i aducem înaintea cetitorilor noștri.

Pe acești cetitori, care sînt puțini, dar al căror număr va crește împreună cu răspîndirea ideilor bune, nu ni-i închipuim ca niște inteligențe răzlețe, ca pe niște rafinați de artă, ca pe niște curioși de discuție; nu ni-i închipuim ca o castă intelectuală sau socială. În ei vedem un popor: către el întreg ne închipuim că vorbim, și aceasta impune declarațiilor și scriselor noastre o altă măsură, un alt ton și leagă de ele un alt simț de răspundere decît acela pe care le au dușmanii noștri.

Poporul românesc nu-l înțelegem ca o entitate metafizică, o plăsmuire a minții abstracte, ci înțelegem acea uriașă ființă, trecută prin multe lupte, încercări și suferințe, care a smuls tuturora însă o vamă de frumuseță sau de amintiri întăritoare și care astăzi e în stăpînirea unei moșteniri, unui patrimoniu de tradiții, de datine, de istorie trăită, care face originalitatea lui, deci dreptul lui la viață și îndreptariul lui neclintit. De la acest îndreptariu pornim și, potrivit cu dînsul, ne întoarcem către acest popor, din care facem parte cu sîngele și cu inima noastră, și ne încercăm printr-o muncă iubitoare de fiecare clipă să-l înălțăm către cultura modernă a neamurilor cărora le e păstrată stăpînirea lumii, a neamurilor conștiente și mîndre care pot fi sigure că vor trăi de sine, la lumina ce pornește însăși alcătuirea lor sufletească.

În acest înțeles, și nu în acela de predicații trufașe, de șovinism ce se înșeală asupra însușirilor poporului pe care vrea să-l servească, de suficiență leneșă care doarme pe mindire putrede ca pe laurii celor mai strălucite biruințe, în acest înțeles sîntem o revistă națională, care ne oferim, care am dori să ne putem *impune* neamului românesc.

Pînă acum ilustrația nu și-a avut loc în această foaie săracă, și totuși românii au nevoie de o ilustrație care să li aducă necontenit aminte că posedă, în popor și în trecut, o artă adevărată. Fără alegere și fără explicări dădea o astfel de ilustrație revista *Literatura și arta română*[1], azi moralicește cu totul decăzută. În măsura mijloacelor pe care ni le pune la îndemînă prin abonamente în lumea bogată d-na Elisa Marghiloman, nepoată a lui Vodă Știrbei, vom putea încerca și noi de-acum, în chip sistematic, prin ilustrații adause în text, această punere în lumină a artei strămoșilor și a artei poporului.

Acesta este darul nostru de Anul nou și, dacă vorbele noastre au putut afla cîndva un răsunet în inimile acelor mulți oameni cinstiți și de ispravă pe cari-i are acest popor, ni se va spune un „la mulți ani!" care va fi pentru noi o solie de noroc în mijlocul atîtor năcazuri și ticăloșii.

N. Iorga

(*Sămănătorul*, an. V, 1906, vol. I, nr. 1, din 1 ianuarie, p. 1—3.)

[1] Vezi primul volum al lucrării de față, p. 453.

CRONICA

Domnul N. Iorga ne adresează o scrisoare prin care ne vestește că „multele d-sale sarcini îl împiedică de a mai fi directorul revistei, dar că ne urează noroc și izbîndă și își va aduce aminte cu plăcere de lupta ce-am dus-o împreună pentru cauza cea bună".

întem cei dintîi cari regretăm din toată inima hotărîrea d-lui Iorga, motivele căreia nu stă în puterea noastră a le înlătura, și ținem să-i exprimăm conducătorului nostru recunoștința și iubirea nestrămutată pentru munca d-sale uriașă, pentru prietenia caldă arătată nouă și cetitorilor precum și pentru lumina bogată ce a revărsat asupra căilor nouă ale literaturii noastre.

Încredințăm pe d-l Iorga de statornicia noastră în ideile pentru care a luptat ca un maestru al gîndului și al cuvîntului, iar cetitorii noștri pot fi siguri că Sămănătorul *nu se va abate niciodată din drumul său cel drept.*

(*Sămănătorul*, an. V, 1906, vol. II,
nr. 43 din 22 octombrie, p. 859.)

R e d a c ț i a

REVISTE NOUĂ ȘI REVISTE VECHI

(Fragmente)

„Criza literară" din ieremiadele cu care ne împuiau urechile atîția critici improvizați pe la gazetele zilnice în lunile de secetă ale vacanțelor politice, faimoasa criză literară nu mai există de mult — ce e drept — decît în coloanele acelor gazete stăpînite de duhul rău al certurilor dintre partide.

N-avem decît să deschidem colecțiile revistelor noastre mai de seamă, să înșirăm titlurile cărților apărute în vremea din urmă, pentru a ne încredința că o nouă activitate febrilă și felurită a înlocuit lîncezeala ce stăpînea spiritele pînă mai acum cîțiva ani în urmă [. . .].

Nu vedem un rău așa de mare pentru literatură în ființa cercurilor literare deosebite și cu atît mai puțin în înmulțirea revistelor. Dimpotrivă. Acestea dovedesc în primul rînd existența unui public cititor din ce în ce mai numeros și mai însetat de cultură. Firește că tot publicul acesta va ști să le prețuiască după merit și să facă o alegere nepărtinitoare între ele; el e chemat să încurajeze numai acele reviste care în adevăr ar răspunde unor necesități organice ale vremii noastre, acelea vor trăi; celelalte vor mai duce încă cel mult o viață netrebnică și tînjitoare, datorită cine știe căror împrejurări cu totul străine de artă și literatură, ca și de sufletele noastre.

(*Sămănătorul*, an. V, 1906, vol. II,
nr. 48 din 26 noiembrie, p. 941, 942.)

N. I o r g a

DUPĂ CINCI ANI

(Fragmente)

Sfîrșitul acestui an, cu iarna-i albă și senină, este pentru revista noastră sfîrșitul unei munci neîntrerupte, de cinci ani de zile, ceea ce nu înseamnă puțin în viața așa de nesigură a publicațiilor literare românești. El este, însă, din hotărîrea nestrămutată a colaboratorilor noștri numeroși, și începutul altor ani — nesfîrșiți — de activitate spornică, în același spirit național, către aceleași idealuri, cu multe din aceleași puteri care au dat suflet și tărie de viață *Sămănătorului*.

O privire asupra trecutului revistei, judecarea dreaptă a prezentului, pătrunderea îndreptățită a viitorului ei vor lămuri pe toți cetitorii noștri că niciodată nu ne-am abătut din calea deschisă de întemeietorii vrednici ai acestui organ de gîndire și de simțire neaoș românească, ci totdeauna am căutat să slujim și să jertfim, curați în credință, idealurilor nouă ale literaturii românești. Programul luminos și cuprinzător pe care l-au pus în fruntea numărului de la 2 decembrie 1901 d-nii Al. Vlahuță și G. Coșbuc nu l-am pierdut din ochii noștri; el ne-a fost călăuză iubită în trecut și ne rămîne crezul pentru viitor. [...][1]

Propaganda cu adevărat „apostolicească" a d-lor Vlahuță și Coșbuc, urmați de scriitori ca d-nii I. Gorun, St. O. Iosif și cei mulți și aleși și harnici, cari au ilustrat paginele revistei noastre, și-au ajuns cu fericire scopul: *Sămănătorul* a devenit moșia de baștină a noii generații literare românești și a fost cultivată zi de zi, an de an cu trudă și cu iubire, precum numai răzeșii își știu munci și îngriji pămînturile.

Dar pacea nu o primiră toți cîți au voie să treacă, de-ar fi străini de idealurile românești, peste ogoarele literaturii noastre. O luptă aprigă trebuie începută și purtată vreme îndelungată: luptă pentru idei și uneori de pedeapsă pentru cei răi și primejdioși. Acela care o conduse, ca un viteaz și ca un fruntaș învrednicit a fi pomenit întîi între cei mari ai scrisului românesc, acela care veni între tineri, după d-nii Vlahuță și Coșbuc, fu d-l N. Iorga. Ca îndrumătorul cel nou, dînsul era ursit să-și dezvolte și mai mult darurile-i minunate de cărturar între răzeșii tineri ai literaturii noastre de astăzi.

Programul nostru rămăsese, firește, același în sîmburele său, dar — tot în chip firesc — el se desfășura și mai cuprinzător pînă în faza lui cea nouă.

Astăzi *Sămănătorul* își întinde și mai departe activitatea sa, spre a mulțumi iarăși unele din nevoile noastre culturale, care cer luare-aminte, muncă și jertfe.

---

[1] În continuare se citează pasaje din articolele-program ale primelor două numere; vezi în vol. de față, p.6-9.

Totuși, programul nostru, în esența sa, rămîne același, precum aceiași sînt colaboratorii, prietenii și sprijinitorii noștri în publicul cetitor.

Văzînd, în trecutul nostru, cîți scriitori de seamă ai literaturii românești moderne s-au apropiat de noi, foarte mulți chiar au răsărit la noi; împăcați în suflet că au rămas aceiași ca-n trecut, viitorul ce ne așteaptă nu poate fi decît fireasca desfășurare mai largă a vieții de la începutul revistei.

Cu încredere în noi înșine și în publicul cetitor, noi avem și *încredere între noi*, și credință în rostul revistei noastre. [. . .]

Ideea românească modernă a dat suflet revistei noastre, ideea aceasta a fost și rămîne singurul ei stăpîn. Dacă sîntem oameni cu toții, ideile mari sînt mai tari decît oricare dintre oameni și decît toți împreună!

(*Sămănătorul*, an. V, 1906, vol. II, nr. 52 din 24 decembrie, p. 1025—1026.)

Redacția

LĂMURIRE

Precum înainte de apariția *Floarei darurilor*[1], astfel și acum, înainte de dispariția ei, d-l N. Iorga are alăturea de păreri optimiste, simpatice și pentru noi, despre revista care din nenorocire a încetat să existe, cîteva impresii pesimiste și prea subiective despre *Sămănătorul*, care din norocire persistă să existe. La rîndul nostru, constatăm cu părere de rău manifestarea unor asemenea impresii neașteptate și cu părere de bine netemeinicia lor vădită pentru orice judecător nepreocupat. Ne abținem însă a le discuta din același motiv care ne-a hotărît să nu le discutăm altădată: am ocolit totdeauna, vom ocoli și-n viitor ispita de-a deveni o revistă *personală*. Prin urmare, ce interes ar avea discuții de acest fel pentru credincioșii noștri cetitori, singurii în drept a socoti *Sămănătorul* ca revista *lor*, în trecut, ca și astăzi.

Redacția

(*Sămănătorul*, an. VII, 1908, nr. 2 din 6 ianuarie.)

RĂSPUNS LA O SOMAȚIE

D-l N. Iorga ne „somează“ a publica *noi* pricinile adevărate ale retragerii d-sale de la *Sămănătorul*. Fie!

D-l N. Iorga a trebuit să ne părăsească, spre marea noastră părere de rău, pentru următoarele pricini:

---

[1] Vezi revista *Floarea darurilor* în vol. de față, p.150.

1) D-sa, de la o vreme, nu mai vroia să țină seama că *Sămănătorul* a fost întemeiat ca o revistă *impersonală*, ci vroia să-i dea un caracter personal tot mai pronunțat, în paguba intereselor literare deobște.

2) D-sa cerea să ne solidarizăm cu orice atitudine publică a d-sale, chiar străină de literatură.

3) D-sa însuși, în loc să cimenteze armonia între colaboratorii *Sămănătorului*, era pornit să o tulbure prin firea d-sale bănuitoare și nestatornică, pe cînd astăzi, după un an și jumătate de la plecarea d-sale, armonia noastră e desăvîrșită, deși numărul membrilor redacției s-a îndoit.

4) Temperamentul despotic al d-sale, prea cunoscut acelora cari au fost în legături mai de aproape cu d-sa, este, din nenorocire, sfătuitorul statornic al d-lui N. Iorga în literatură și aiurea.

Cu mîhnire ne-am văzut nevoiți să facem aceste mărturisiri, ca foști membri ai redacției *Sămănătorului* de supt direcția d-lui N. Iorga.

St. O. Iosif, M. Sadoveanu, I. Scurtu

(*Sămănătorul*, an. VII, 1908,
nr. 5 din 27 ianuarie.)

CĂTRE CITITORI

(Fragmente)

După opt ani de viață, *Sămănătorul* se înfățișează cetitorilor săi în haină nouă, c-un program îmbogățit pentru sporitele nevoi culturale ale publicului românesc, din țară și de peste hotare. Cea mai mare parte a colaboratorilor cari s-au legat să muncească în chip statornic pentru revista noastră sunt din vechea gardă, care nu se resemnează și nu se predă. Alți colaboratori literari și științifici s-au strîns cu drag și cu credință în jurul steagului nostru cultural. Frumoasele tradiții literare ale *Sămănătorului* vor fi păstrate și-n viitor. Revista noastră va rămînea, precum a fost întotdeauna, un organ al intereselor culturale generale.

Dar anii de zbucium și de polemici s-au încheiat. Nădăjduim că nici nu se vor mai întoarce. În trecut *Sămănătorul* a trebuit să provoace și să primească „lupte" adeseori înverșunate, pentru limpezirea atmosferei noastre literare, pentru biruința curentului de idei pe care l-au inaugurat în 1901 d-nii G. Coșbuc și A. Vlahuță, pe care l-au continuat d-nii N. Iorga în critica literară, St. O. Iosif, D. Anghel, C. Sandu-Aldea, M. Sadoveanu și atîția alții, în poezie și nuvelă, d-l A. C. Popovici în cugetare politică și socială. Astăzi noi credem că a încetat orișice necesitate a polemicelor. Ni se pare

că a sosit timpul unei reviste cu totul impersonale, obiective, liniștite, care să se mulțumească a da publicului bucăți literare alese, articole pozitive de critică și de știință, precum și o bogată informație culturală.

Acum opt ani, cînd apăruse primul număr al *Semănătorului*, mișcarea literară lîncezea. Revista cea nouă era și cea dintîi revistă săptămînală serioasă. Cu stăruință și jertfe mari, *Semănătorul* a izbutit să se impună. Activitatea lui s-a legat de un curent puternic. Pe urmele *Semănătorului*, cu destui din foștii săi colaboratori, cu imitația mai mult ori mai puțin norocoasă a principiilor și metodelor lui, ori cu principii și metode contrare, s-au întemeiat în cursul anilor felurite reviste. Unele s-au impus și ele. Altele au dispărut. Iarăși altele s-au ivit și încearcă a se impune. Lupte firești și lupte nefirești s-au pornit în contra revistei noastre. De atîtea ori se întîmplă în lume că imitatorii n-au gînd mai ispititor ca înlocuirea originalului. Dar originalul rămîne cu viața și cu vigoarea sa proprie și trăiește înainte, din seva sa, din belșugul cuceririlor sale.

Nu e momentul potrivit, nu e nici chemarea noastră să ne pronunțăm asupra luptelor purtate în anii din urmă, din partea *Semănătorului* și în contra lui. Întrucît ele vor fi avut un rost caracteristic și vreo importanță culturală, vor fi apreciate și judecate odată în amintirile părtașilor, în istoria literară a urmașilor. Iar întrucît acele lupte vor fi fost de prisos ori exagerate, uitarea le va înghiți, precum voim să le uităm noi înșine.

Dar nu se poate tăgădui că a fost bogată în fapte și învățătură de tot soiul activitatea *Semănătorului* în cursul celor opt ani trecuți. Experiența ne-a și slujit pentru alcătuirea programului nostru actual.

Publicațiile revistei vor lămuri mai de-aproape, săptămînă de săptămînă, acest program. Aicea ne mulțumim a-i preciza notele fundamentale.

Vom publica, în prima linie, proză originală, poezii și traduceri literare; din pana colaboratorilor noștri interni și din pana prietenilor literari ai revistei. Vom ține deschise paginile revistei pe seama tinerelor talente ce se vor ivi, urmînd și-n acest punct tradiția glorioasă a *Semănătorului*, în care au debutat cele mai multe și mai valoroase elemente ale nouei mișcări literare românești. Vom răspunde, în fiecare număr, începătorilor cu sfaturi și cu observații sincere, păstrînd hazliului coș al revistei drepturile sale nestăvilite...

Vom publica, de asemenea, articole de critică literară și de știință pentru orientarea sistematică a cetitorilor noștri asupra mișcării noastre. Primul loc al revistei va fi închinat problemelor culturale și literare de actualitate, ori poeziilor și prozei celor mai distinși literați ai noștri, dintre cari unii, ca d-l Coșbuc, ne-au făgăduit, cu generozitate, sprijinul lor neprețuit. [...]

Polemicile personale vor fi cu totul excluse din paginile revistei noastre. Nu vom provoca și nu vom răspunde la provocări. Tonul criticilor noastre va fi urban, fără să fie binevoitor pe nedrept ori lingușitor. Vom fi nepărtinitori și în aprecierile favorabile, și în judecățile severe, cînd ele vor trebui făcute. Întotdeauna vom căuta să fim documentați, dînd cuvîntul numai faptelor și ideilor, niciodată impresiunilor și pornirilor subiective.

I. Scurtu

(*Semănătorul*, an. IX, 1910, vol. I, nr. 1 din 1 ianuarie, p. 1—4.)

ÎNCUNOȘTINȚARE

Semănătorul, care timp de 8 ani a apărut foarte regulat, se încumetă să-și ia și el, ca și celelalte reviste, două luni de vacanță (iulie și august). În septembrie va apărea un șir de numere duble care să înlocuiască pe cele ce vor lipsi... Începînd cu septembrie, revista va fi simțitor îmbunătățită.[1]

(*Semănătorul*, an. IX, 1910, vol. I, nr. 26 din 27 iunie, p. 416.)

SCRISORI PRIVITOARE LA REVISTA „SEMĂNĂTORUL"

29/I 905

Multstimate domnule Iorga,

Țin să vă mulțumesc din adîncul sufletului pentru cuvintele deosebit de binevoitoare ce ați scris pentru mine și pe care le primesc de la dvs. ca de la părintele meu sufletesc. Vă încredințez că de mult am înțeles că acela către care trebuie să-și și întoarcă fața tot neamul românesc sînteți dvs.; și din acel moment am lăsat *Arhiva*[2] și m-am pregătit spre a vă fi un demn și credincios soldat.

Vă rog mult, domnule Iorga, să-mi faceți cinstea de a-mi mai trimite un articol pentru *Făt-Frumos*[3]; cuvîntul dvs. e așteptat de toți.

În urma articolului din *Luceafărul*[4], într-o singură zi ne-au venit din Transilvania și Bucovina 55 de cereri.

Făt-Frumos numai dv. are a vă mulțumi și vă roagă din inimă să nu-l uitați.

Numărul viitor apare la 5 februar.

Primiți, vă rog, domnule Iorga, adîncul meu respect și încredințarea deplinului devotament.

Sub-lt. Gîrleanu Emil

(Toroutiu, *S.D.L.*, vol. VII, p. 372—374.)

---

[1] Revista și-a încetat apariția la 27 iunie 1910.
[2] Autorul scrisorii se referă la revista *Arhiva Societății științifice și literare din Iași,* apărută între anii 1889-1940.
[3] Vezi revista *Făt-Frumos* în vol. de față, p. 73.
[4] Vezi revista *Luceafărul* în vol. de față, p. 37.

18 oct. 1906

Multstimate domnule Iorga,

Scrisoarea dv. de ieri, adresată bunului nostru prieten Iosif și nouă ne-a uimit și ne-a mîhnit foarte mult. Nu ne așteptam la o hotărîre de despărțire după întîlnirea noastră de alaltăieri, încheiată în deplină înțelegere asupra treburilor *Sămănătorului*.

Am venit astăzi la dvs., și vă rugăm, cu toată sinceritatea, a reveni și a fi dumerit cu totul asupra sentimentelor noastre de încredere și de iubire care au fost totdeauna *aceleași*, precum *aceleași* rămîn ideile care ne-au adunat.

N-am avut prilejul să vă putem vorbi, și astfel vă împărtășim aici dorința noastră a tuturor să rămîneți cu noi, chiar dacă ocupațiile dvs. au devenit unele din serviciile dvs., mai neplăcute și mai puțin importante, ale revistei.

Dacă hotărîrea dv. ar fi totuși irevocabilă, vă exprimăm și aici mulțumirile noastre cele mai călduroase pentru jertfele mari ce ați făcut în sprijinul revistei și pentru prietenia ce ați arătat.

Vă încredințăm, totodată, că autoritatea dvs., departe de a ne „împovăra", ne hotărîse chiar a vă ruga să conduceți revista, prin urmare o recunoscusem de atuncea, precum o recunoaștem și acum; vă mai încredințăm că vă păstrăm *aceleași* sentimente și vom stărui și în viitor, cu hotărîre și cu cinste, pe drumul pe care, de cînd ați venit la *Sămănătorul*, ne-ați condus dv.

În așteptarea unui răspuns, vă rugăm să primiți asigurarea profundei noastre stime și iubiri.

Ai d-voastră:
Mihail Sadoveanu
Ion Scurtu
La redacția *Sămănătorului*

(Torouțiu *S.D.L.*, vol. X, p. XIX-XX.)

București, 18 octombrie 1906

Multstimate domnule Iorga,

Hotărîrea dv. de a vă retrage de la direcția *Sămănătorului* m-a întristat mai mult decît m-a surprins, mai cu seamă că de data asta am înțeles că este irevocabilă.

N-am, firește, nici un drept să-i discut motivele în împrejurările de față, dar nici n-aș dori să plecați dintre noi cu păreri greșite.

Cînd lucrurile se vor potoli, veți vedea atunci că nu v-a lipsit nici dragostea noastră, nici încrederea — atît de des bănuite — și nici chiar recunoștința pe care eu și tovarășii mei n-am ascuns-o niciodată și față de nimeni.

În ce mă privește, ar însemna să dau uitării binele ce mi l-ați făcut, fără să mai vorbesc de strălucirea colaborării dv., din care s-o fi răsfrînt un crîmpei de rază și asupra modestei mele activități literare mai nouă.

Aș vrea să pot uita însă măcar jignirea nedreaptă ce mi-ați adus-o la Ateneu, în public, și peste care am trecut cu inima încleștată de durere, atunci cînd pe altul l-ar fi înstrăinat pe totdeauna. Ce alt decît dragostea mea sinceră pentru omul unei idei mari și încrederea nestrămutată într-însul m-ar fi făcut să țiu seamă de îndemnul prietenilor, căci orice alte motive de interes meschin ce mi s-ar atribui vreodată le resping cu toată revolta cinstei mele de om sărac, care nu știe să lingușească pe nimeni și nici să alerge după favoruri și avantaje?

Dar mai era încă ceva: era admirația adîncă pe care, cu mult înainte de a vă cunoaște de aproape, am avut-o și o voi păstra — să credeți — neatinsă și de aci înainte în sufletul meu, orice s-ar întîmpla.

Cu această încredințare, vă rog să primiți, stimate domnule Iorga, expresia desăvîrșitului meu devotament.

Al. dv. obligat,

St. O. Iosif

(Torouțiu, *S. D. L.*, vol. VII, p. 365—366.)

Craiova 27/II 1913

Respectate domnule Iorga,

Îngăduiți-mi să vă mulțumesc și eu pentru articolul pe care l-ați dat revistei *Ramuri*[1], la a cărei apariție muncesc și eu de la 1 ianuarie.

Cu toții v-am fi recunoscători dacă acest sprijin ni l-ați da cît mai des, căci de fapt revista urmează calea pe care dvs. o arătaseți în trecut *Semănătorului* și lui *Făt-Frumos*. Nădăjduim în acest sprijin.

Cu aceeași admirație și același devotament,

al dvs.,

Em. Gîrleanu

(Torouțiu, *S.D.L.*, vol. VII, p. 405.)

BIBLIOGRAFIE: Sextil Pușcariu, *Cinci ani de mișcare literară* (1902—1906), Biblioteca Minerva, 1909; Alexandru Moroiu, *„Sămănătorul" și rostul său în dezvoltarea literaturii române*, în *Ramuri*, an. VI, 1911, nr. 16 din 15 martie, p. 291—297; Ion Agîrbiceanu, *Sămănătorul*, în *Ramuri*, an. VI, 1911, nr. 18, 19, și 20 din mai, iunie, iulie; C.S. Făgețel, *Pe*

[1] Vezi revista *Ramuri* în vol. de față, p. 118.

drumul „Sămănătorului", în *Drum drept*, an. X, 1915, nr. 13 din 23 aprilie; N. Iorga, *O luptă literară*, vol. I, 1914, vol. II, 1916; Dan Smîntînescu, *Mişcarea sămănătoristă*, Studiu istoric-literar, cu o prefaţă de N. Iorga, 1933; M. Dragomirescu, *Sămănătorism, poporanism, criticism*, 1934; Torouţiu, *S.D.L.*, vol. I-XIII, Buc., 1931—1946 *(Sămănătorul*, în vol. VII, VIII, X, XII). M. Gafiţa, *Poporanism, semănătorism, simbolism*, în *Contemporanul*, an. XII, 1958, nr. 15; Ov. S. Crohmălniceanu, *Mă înscriu împotrivă*, în *Contemporanul*, an. XII, 1958, nr. 20; Dan Hăulică şi I.D. Bălan, *Culegere de texte literare*, Manual pentru clasa a X-a, Editura de Stat didactică şi pedagogică, 1959; G. C. Nicolescu, *Semănătorismul*, în *Viaţa românească*, an. XI, 1959, nr. 11 din noiembrie, şi *Noi precizări despre semănătorism*, în an. XII, 1960, nr. 10 din octombrie; Mircea Zaciu, *Semănătorismul*, în *Tribuna*, an. XIII, 1960, nr. 3, 4, 5 şi 6; Al. Săndulescu, *Discuţie despre sămănătorism*, în *Gazeta literară*, an. XVI, 1960, nr. 9, 10 şi 12 din 10, 17 şi 31 martie; D. Micu, *Literatura română la începutul secolului al XX-lea*, 1900—1916. Publicaţii, grupări, curente, Editura pentru literatură, 1964.

St. O. Iosif şi Dimitrie Anghel în vremea revistei «Sămănătorul», octombrie 2006

Artur Silvestri
„Scrisoare de Bunavestire”, martie 2007

„Semănătorul”: „Acesta este un program nu de "ripostă" ci de "re-cucerire", de completare de informaţie şi de alternativã, **spărgând "nucleul dominant" ce impune teme, idei şi nume într-un canon restrictiv** care - dincolo de aspectul simplificator - ucide prin omisiune, "etichetism" stupid şi întrerupere de continuitate acolo unde trebuie să existe echilibru şi fruct în evoluţiile noastre.” (ARTUR SILVESTRI (1953-2008))

APELUL NOULUI SEMĂNĂTOR

Iunie 2007

Asemenea manifestării literare declanşată odată cu apariţia revistei "Semănătorul" (1901), condusă de Al. Vlahuţă şi G. Coşbuc, constatăm că şi astăzi, după un secol, "inimile tânjesc", că e nevoie de "un stindard de înseninare şi de înfrăţire intelectuală" şi că trebuie să se redeştepte "avântul de odinioară în sufletele româneşti".

Este lesne de constatat că :

- Până acum, cu unele excepţii din perioada interbelică, luptele literare din secolul XX au fost în general, dăunătoare mişcării literare mai ales că literatura din primii ani de după marea conflagraţie mondială din anii 1940-1945, a devenit partizană. Singurul scop al ei devenise impunerea ideilor comuniste, a creării unei mentalităţi străine, menite să cizeleze „un om nou” într-o societate al cărei model venea din Uniunea Sovietică sub a cărei influenţă intrasem pentru aproape o jumătate de secol.

- Este imposibil astăzi a discerne care au fost, in timpul regimului totalitar forţele cu adevărat patriotice, care au salvat adevărata cultură a poporului nostru. Risipită prin occident, o parte a intelectualităţii noastre, cu câţiva cuibăriţi acolo la trai bun, a revenit în ţară. Majoritatea pentru a pune umărul la renaşterea spirituală a ţării. Dar au revenit şi unii pentru răzbunări de tip "mafiot" şi pentru „condamnarea comunismului” ridicând osanale neocomuniştilor ajunşi prin sânge şi dezinformare la putere după 1989! Nu se condamnă concepte precum comunism sau nazism, ci oamenii care au aplicat acele concepte malefice! Abia când literatura noastră va reveni la normal vom afla adevăraţii „trădători” ai neamului românesc din aceea perioadă.

- După căderea regimului totalitar comunist, forțele intelectualității noastre s-au risipit şi mai mult, literatura se află astăzi pe o cale greşită, politicul fiind ținta predilectă a ei, în detrimentul culturii, istoriei, a acțiunii specifice româneşti, a vieții creştine şi a unei analize sociale pertinente.

- Aidoma semănătoriştilor, simțim azi chiar "o mustrare de cuget" pentru că ne-am înstrăinat de marea viață a poporului, „de marile lui suferințe şi aspirații".

- Vedem cu durere că în educația care se face tinerimii, şi de către şcoală şi de către scriitori, s-au introdus nepăsarea față de neam şi înstrăinarea în simțire; mass-media se ocupă doar de gâlceava politică, posturile de televiziune apărute ca ciupercile după ploaie aparțin unor ciocoi de presă pentru manipularea populației în scopurile lor meschine.

- Rețeaua Internet pe lângă enormele beneficii, permite ca în ziarele centrale on-line să fie inserate comentarii anonime pline de insulte, înjurături şi etichetări în care apelativele grosolane abundă. Expresiile publice ale huliganismului de cea mai joasă speță vizează deopotrivă politicienii sau oamenii de afaceri. Intelectualii care mai încearcă să dreagă această duhoare a inculturii crase, sunt puşi la colț imediat în tot acest spațiu mizerabil creat de jurnalişti iresponsabili pentru care cenzura e un moft, nu o măsură sanitară.

- În această isterie colectivă mulți se sfiiesc de rostirea cuvintelor patrie, iubire de țară şi de popor.

- În mediul ostil creat parcă anume pentru a distruge patrimoniul nostru spiritual clădit în decursul a multor secole de eforturi ale unor personalități vizionare, sintagmele "adâncă evlavie pentru trecutul glorios" şi "iubire entuziastă pentru țară" par puse la coşul de gunoi pentru totdeauna!

Este nevoie de o nouă sămânță şi de noi semănători care să creeze un câmp roditor, sănătos şi propice dezvoltării unei culturi care să înscrie neamul nostru din nou în rândul popoarelor demne, iar țara noastră, printre țările civilizate ale planetei.

Reculul actual trebuie stopat cu hotărâre până nu ajungem mai rău!

De la aceste sentimente pleacă ideea acestor publicații ale Asociației Române pentru Patrimoniu condusă cu multă sudoare şi patriotism de către dl Artur Silvestri, idee la care deja au aderat o seamă de personalități de pe întreg mapamondul dar şi asociații şi fundații ce-şi duc modest traiul în România noastră profundă şi tainică.

Îi invităm pe toți, să-şi spună cuvântul Domniilor Lor, un cuvânt de bună seamă avizat şi dătător de speranță pentru viitor!

Aşa să ne ajute Dumnezeu!
Prof. Nicolae N. Tomoniu
Editor delegat ARP, manager „Semănătorul”
Iunie 2007

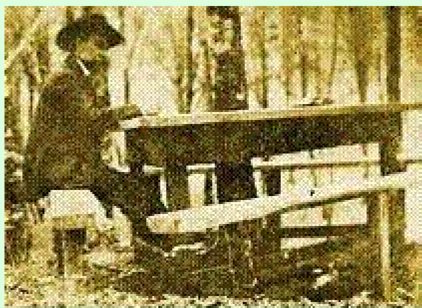
Imagine din vremurile revistei „Sămănătorul”(1901-1910). Personalităţi la Şcoala primară Tismana: George Coşbuc, cu pălărie şi costum, lângă popa Matei Popescu (ctitorul bisericii Izvorul Tămăduirii din Tismana) În stânga în costum, Alexandru, fiul lui G. Coşbuc, student, cu puşca ing. silvic Chihaia(?), lângă el, preoteasa Ana. Din data de 28 octombrie 1902, Coşbuc era obligat să participe, de patru ori pe lună, la cercurile culturale săteşti

„SĂMĂNĂTORUL”
O REVISTĂ GÂNDITĂ LA TISMANA!

Spre sfârşitul anului 1901, apare la Bucureşti “Sămănătorul - Revistă literară săptămânală”, al cărei concept fusese gândit în peisajul idilic de pe Valea Tismanei, unde Alexandru Vlahuță vine în vara acelui an în vizită de documentare pentru “România Pitorească”, lucrare care va apare tot în anul 1901. Gazdă a scriitorilor veniți să-şi petreacă vacanța la Tismana era întotdeauna renumitul librar George Sfetea, cumnatul poetului George Coşbuc (ținând pe sora sa mai mică, Elena Sfetea). Pentru finisarea “Vilei Sfetea”, era sprijinit de tipograful Nicu D. Miloşescu, căruia îi ținea contabilitatea tipografiei din Târgu-Jiu, aşa că George Sfetea îşi găseşte timp ca împreună cu cumnatul său - poetul - şi cu Alexandru Vlahuță, să petreacă câteva zile la Tismana pentru a gândi “Sămănătorul” „un nou caiet pentru săteni”, aşa cum se exprima Vlahuță ca trimis al ministrului instrucțiunii publice. Librar şi tipograf se obliga a fi chiar G. Sfetea, directori ai preconizatei foi literare se angajau a fi cei doi - Vlahuță şi Coşbuc - iar pentru susținerea financiară a noii publicații ministrul instrucției, Spiru Haret îi dăduse lui Vlahuță „siguripsire fermă”. Mai mult, George Coşbuc primi asigurări că va fi angajat şi el în iarnă în „Administrația Casei Şcoalelor”, Alexandru Vlahuță lucrând deja acolo ca referendar.

Entuziasmat de ideea unei noi publicații precum şi de ideea „viitoarei avansări” a cumnatului său, George Sfetea propune ca “Sămănătorul” să apară „pe banii cârciumii lui dacă n-or fi pe la minister, cu tot riscul” chiar „înainte de Crăciun”. Lucru care se va întâmpla la 2 decembrie însă abia peste câteva săptămâni după 12 februarie 1902, când Spiru Haret demarează programul înființării şi funcționării „cercurilor culturale de la oraşe şi sate”, va fi angajat şi George Coşbuc în „Administrația Casei Şcoalelor” cu decretul nr. 3308, articolul I[1].

George Coşbuc la „Masa fraţilor" de pe Valea Tismanei

George Sfetea, care se va muta definitiv în noua sa vilă în anul 1902, va mai fi împreună cu cei doi directori ai revistei "Sămănătorul", cumnatul său George Coşbuc şi Alexandru Vlahuţă, doar în acel an. Pentru că la 29 decembrie, cei doi pleacă precipitat de la conducerea "Sămănătorul", începutul secolului XX fiind pentru Al. Vlahuţă singura perioadă când va mai vizita Tismana. Nu şi pentru poetul George Coşbuc care va lăsa locurile lui preferate de pe Valea Tismanei încărcate de numeroase legende.

Chioşcul de pe terasa dintre brazii aflaţi în apropierea Vilei Sfetea, unde se retrăgea poetul, va deveni cu timpul "Chioşcul lui Coşbuc", astăzi refăcut complet; fagul de lângă acesta se va numi "Fagul lui Coşbuc"; masa unde stătea şi discuta cu ambasadorul francez Ramiro Ortiz, cu părintele Vasile Lucaciu, cu compozitorii D. Chiriac şi Alfonso Castaldi, profesorii Popa Lisseanu şi Clinciu va fi "botezată" peste puţin timp "Masa fraţilor"; aleea de lângă Fântâna Chihaia, pe unde Coşbuc discuta cu Ortiz despre "şarlatanul de Dante", va rămâne întipărită în memoria locală ca "Aleea Tainelor".

Plecarea celor doi de la conducerea revistei "Sămănătorul", după numai un an, a fost interpretată în fel şi chip. George Coşbuc, numit în anul 1902 şef al biroului administrativ şi de corespondenţă din Administraţia Casei Şcoalelor, după unii autori, probabil că vedea în campania de culturalizare în sânul ţărănimii, iniţiată de ministrul instrucţiei Spiru Haret, doar o obligaţie funcţionărească[2]. Pe lângă reorganizarea pe baze moderne a învăţământului de toate gradele, Spiru Haret da o mare importanţă şi mişcării de esenţă poporanistă care-i poartă numele. Participarea lui Coşbuc la prima mare acţiune culturală de masă şi cooperatistă a învăţătorimii române în mediul sătesc intra în obligaţiile lui de serviciu. El trebuia să viziteze lunar patru centre culturale săteşti, ocazie cu care îşi dă seama că "directivele date" de la Bucureşti sunt desprinse de realitate. Într-o lume a neştiutorilor de carte, învăţătorii "vorbesc prea repede, încât sătenii nu pot urmări ideile, şi întrebuinţează nu numai cuvinte neînţelese de popor, dar şi construcţiuni savante. Le-am atras atenţia să nu mai vorbească păsăreşte, să nu caute a face fraze, ci să se apropie de sintactica simplă şi frântă a vorbirii săteşti" spunea Coşbuc. "După programele stabilite de cercuri, văd că între-aceste şedinţe învăţătorii au să se ocupe numai de chestii curat pedagogice şi în chipul cel mai sec cu putinţă" mai spunea el, terminând în concluzie "că ar avea multe propuneri de făcut" şi că "mai întâi de toate învăţătorii trebuie să ştie ... ce au să vorbească ţăranilor şi cum. E nevoie de un sistem general de luptă".[3]

Apărut cu entuziasm aşa cum fusese gândit la Tismana, în format caiet, cu coperta de început desenată de N. Grigorescu, "Sămănătorul" este definit de Alexandru Vlahuţă în "Primele vorbe" ca un "stindard de pace" şi de "înfrăţire intelectuală"[4]. Nemulţumit de tonul molcom-moldovenesc al textului, Coşbuc reia ideile directoare ale revistei: "Noi cu literatura astăzi nu mai stăm în mijlocul istoriei noastre, nu stăm nici în mijlocul tradiţiilor noastre, nu stăm mai ales în mijlocul poporului nostru: "Fără idealuri nu e luptă şi fără luptă nu e nici literatură"; "Am rupt firul tradiţiilor, ne batem joc de credinţa strămoşilor, luăm în deşert instituţiunile ţării şi aşezămintele ei, râdem în pumni de asperaţiunile naţionale şi importăm în literatură (...) - câte şi mai câte bolnave idei şi cu totul străine spiritului românesc"[5].

Susţinând totuşi campania de culturalizare în sânul ţărănimii, iniţiată de ministrul instrucţiei, Spiru Haret, revista promovează o literatură inspirată din realităţile naţionale, acordând întâietate tematicii rurale, dar ajungând până la idealizarea ţăranului şi la prezentarea idilică a vieţii de la ţară. Programul revistei îl rezumă Al. Vlahuţă în articolul Cărţi pentru popor (nr. 3, 1901): „Icoane din trecut, întîmplări vitejeşti, isprăvi de acelea care-ţi înalţă sufletul, scene din viaţa de la ţară, pilde şi învăţături sănătoase date într-o formă atrăgătoare, puterea providenţială a unui primar ideal, a unui proprietar, a unui preot, a unui învăţător — aşa cum îl visăm şi cum ar trebui să fie oamenii aceştia — bunătatea, jertfele, munca şi izbânzile lor, întrupate în povestiri calde, sugestive, aşa ca cititorul să se simtă mişcat ca lucruri văzute aievea şi să capete îndemnul de a-şi aduce şi el partea lui de bine pe lumea asta, de a se face şi el folositor cu ceva ţării şi neamului lui". Scriitorii sunt chemaţi să-şi facă „datoria", să lupte împotriva importului de idei, a coruperii limbii prin împrumuturi străine. Contestând simbolismul, revista încurajează acele producţii care proslăvesc „marea viaţă a poporului" român, trecutul lui glorios, „frumuseţile acestui pământ" etc. Colaboratori: D. Anghel, Z. Bârsan, Ion Gorun, I. Agârbiceanu, E. Gîrleanu, C. Moldoveanu, Constanţa Hodos, Ilarie Chendi, R. Cioflec, V. Savel, G. Tutoveanu. Ion Adam, G. Vâlsan etc.[6]

Totul începuse destul de frumos la „Sămănătorul” iar mişcarea semănătoristă reuşise un lucru extrem de important: un public cititor propriu. Nu cu mai mult de nouă ani în urmă, Caragiale îi declarase în stilul lui propriu, lui Vlahuță: „*Degeaba, n-ai pentru cine să scrii, n-ai public*”.[7] Acum, „Sămănătorul” fusese bine primit, avea un public fidel dar nu s-ar putea spune că sămănătorismul era gata format sub directoratul lui Vlahuță şi Coşbuc. Printre alte presupuneri asupra faptului că ei abandonaseră revista după numai un an de conducere, se numără şi aceea că descoperiseră în politica lui Haret „o latură diversionistă” ce i-ar fi determinat să plece spre a se delimita de ideologia revistei.[8] Mai există şi alte presupuneri privind abandonarea revistei. Una din ele era că G. Coşbuc, poetul baladelor şi idilelor acceptase conducerea „numai pentru a se putea îndepărta de Albina”[9].

Motivul care a atârnat însă cel mai greu în cumpănă, a fost, ca mai întotdeauna prin redacții, criza de generație deşi între el şi redactorii de bază - Chendi n. 1871, Iosif, n. 1875, Scurtu, n. 1877 – nu era o diferență de vârstă mai mare de un deceniu. Cu toate acestea, Coşbuc ajunsese „om mare” şi în consecință bătrân, pentru că era Laureat al Academiei şi membru corespondent al ei, era mereu invitat la palat şi la masă de miniştri sau ministeriabili mai de soi sau mai mărunți. „Nu te mai înțelege lumea deloc, deloc” îi striga Chendi, pe când dimpotrivă, Coşbuc nu-i înțelegea pe redactorii mai tineri, nu le accepta orientările şi nici mentalitatea.[10]

Se vede treaba că intrând în lumea bună, Coşbuc nu mai era acel Coşbuc intim, în halat şi papuci, gata să se dezlănțuie de dragul oaspeților veniți să-i ceară colaborarea la vreo revistă:

- „Ce să caute atâția logofeți la mine acuma noaptea? Ce-i porunca? E vreun război? Vin tătarii? Se-nsoară careva? Ori şi-a luat cineva țilindru[11] şi vrea să afle cum îi stă? (…)
- Să ne dați ceva pentru revistă…
- Ceva pentru revistă?... de mine?”[12]

Poate din cauza discuțiilor cu Chendi, poate din alte rațiuni, George Coşbuc se gândise a lăsa „Sămănătorul” pe mâna acestor redactori tineri cu gândul că îşi vor da din această nouă poziție mai mult interes.

Astfel, între 29 decembrie 1902 şi 5 iunie 1905, direcția a fost lăsată într-adevăr unui comitet de redacție dar sub conducerea lui Ilarie Chendi.

Din vara anului 1905 şi până în 17 octombrie 1906, conducerea va fi preluată de Nicolae Iorga. Ca director la „Sămănătorul”, Iorga strânge cam aceiaşi durată de timp cât dețineseră direcția Vlahuță şi Coşbuc, aşa că nu se poate spune nici că semănătorismul fusese gata format pe vremea celor doi, nici că ideologia lui s-a manifestat numai prin Iorga.[13]

Cum nu se poate spune nici că lunile de directorat ale lui Coşbuc şi Vlahuță ar reprezenta perioada pozitivă iar etapa negativă ar începe odată cu venirea lui Iorga.

Având în vedere că revista „Sămănătorul” a mai fost condusă de D. Anghel, Şt. O. Iosif, M. Sadoveanu, Sandu-Aldea între 17 octombrie 1906 şi 21 decembrie 1908, de Aurel C. Popovici până la sfârşitul anului 1909 şi în fine, de Ion Scurtu între 1 ianuarie şi 27 iunie 1910, nu se poate gândi global ideologia revistei, de la primul până la ultimul număr, fără disocieri dar un curent comun numit semănătorism a existat.

Văzut în ansamblul său, datorită unui important public cititor, sămănătorismul a rămas alături de mişcarea poporanistă a lui Spiru Haret unul din curentele ideologice remarcabile ale începutului de secol XX. Apariția lui a contribuit nu numai la culturalizarea maselor dar şi la dezvoltarea interesului față de problema țărănească, țărănimea fiind aflată tocmai în acei ani în criză, criza culminând cu răscoalele din anii 1907. Principalul artizan al acestui curent se consideră a fi fost Nicolae Iorga deoarece el prețuia, mai bine decât oricare altul, tradițiile noastre istorice şi cultural-artistice unde folclorul deține un loc important, valorile noastre naționale, lupta pentru emancipare şi eliberare națională. Acestea erau preocupările lui dintotdeauna dar cu ocazia conducerii revistei „Sămănătorul”, el a modelat noile concepte definindu-le, sintetizându-le şi teoretizându-le.

Ideea centrală din jurul conceptului „Sămănătorul” se leagă de aspectele cele mai acute privind instrucția şi educația permanentă a societății, de necesitatea culturalizării maselor dar şi a formatorilor de opinie. Însuşi „a semăna” dă de înțeles

Horă cu lăutari la Vâlcele - Tismana

că reprezentanții acestui curent civic „seamănă” concepțiile lor. Şi nu numai în mediul sătesc ca odinioară ci în întreg ansamblul societății.

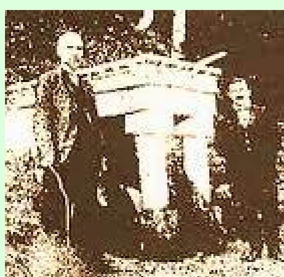
Dar ce semănăm astăzi şi ce trebuie să devină semănătorismul? El trebuie să devină o expresie a unui avânt nou, bine motivat de necesitatea istorică de a ieşi din marasmul acestor ani întunecați de conflicte politice şi partizanat total al mijloacelor de informare în masă. Pentru că ceea ce se seamănă astăzi, populismul şi demagogia de cea mai joasă speță, nu pot înlocui niciodată un ideal de factură nobilă. Pe lângă îmbogățire, cocoțarea în vârful ierarhiei conducătoare a țării devine, din ce în ce mai mult, o cutumă la modă doar a noilor ciocoi şi un țel foarte îndepărtat pentru omul de rând. Nu de democrație „originală” avem noi nevoie în România iar semănătorismul adevărat trebuie să ducă la conştientizarea faptului că orice societate trebuie să aibă întâi de toate un ideal, aşa cum spunea Coşbuc: “Fără idealuri nu e luptă şi fără luptă nu e nici literatură”

Într-o perioadă de cruntă aşteptare literară, reprezentanții societății civile trebuie să fie primii care iau inițiativa resuscitării vechiului curent literar semănătorist prin înființarea de publicații proprii, deoarece marile trusturi de presă sunt compromise definitiv prin angajarea lor de o parte sau de alta a spectrului politic. Este nevoie de noi semănători şi de un nou semănătorism.

Dar nu unul de conjunctură ci unul în acel concept benefic care a pornit acum un secol, de la Vila Sfetea, de pe Valea Tismanei.

Un articol de Nicu N Tomoniu

Poetul Cosbuc si Ramiro Ortiz la Fântâna Chihaia de pe Valea Tismanei

BIBLIOGRAFIE

[1] Dima-Drăgan, C. George Coşbuc referendar la Casa Şcoalelor, Contribuții documentare, în Limbă şi Literatură XI, Bucureşti, 1966, pag 147.

[2] Odae-Veriş, Sandală, G. Coşbuc, redactor şi îndrumător de reviste, în Limbă şi Literatură XI, Bucureşti, 1966, pag 41.

[3] Lucian Valea – Pe urmele lui George Coşbuc, Editura sport-turism, Bucureşti, 1986, pag. 213

[4] Ibidem, pag. 202

[5] Ibidem, pag. 203

[6] Coord. I.C. Chițimia, Al. Dima – Dicționar cronologic LITERATURA ROMÂNĂ, Edit. ştiințifică şi enciclopedică, 1979, pag. 242-243.

[7] Râpeanu, Valeriu, Vlahuță şi epoca sa, Ed. Tineretului, Bucureşti, 1966, pag. 191

[8] Ibidem 1

[9] Ibidem 1, pag. 35

[10] Ibidem 2, pag. 204

[11] Țilindru, țilindre, s.n., pălărie lunguiață de epocă, joben.

[12] Ibidem 3, pag. 195

[13] Ibidem 2, pag. 40

Monede Regele Carol I şi Regele Ferdinand. Monedele de argint si de aur batute in 1906 au fost emise pentru a celebra patruzeci de ani de la urcarea pe tron a regelui Carol I. Piesele au fost batute la Bruxelles si au fost gravate de Alfons Michaux. Cu o monedă a lui Carol I se făcea abonament pe un an la revista «Sămănătorul» şi mai rămâneau 2,5 lei de buzunar.

Cărți pentru spirit curat

Parohia Malovăț Loc. Malovăț-Jud. Mehedinți, România. Tel.0724.99.80.86

E-mail: ***stanciulescubarda@gmail.com***

Oferta de carte-15

1. Pr. Ioan Sfetcu, **Predici,** Bârda, Editura Cuget Românesc, 2011, 312 pag., format A4, hârtie offset, numeroase fotografii, copertă policromă, plastifiată, 20 lei;

2. Grigore Maerean, **Chemări la Domnul. Calea vieții şi calea morții**, Bârda, Editura ,,Cuget Românesc", 2011, 172 pag., format A5, hârtie offset, copertă policromă, 12 lei.

3. **Vămile Văzduhului,** Malovăț, Editura Parohiei Malovăț, 2011, 64 pag., format de buzunar, hartie offset, copertă policromă, 2 lei;

4. . Prof. Dr. Al. Stănciulescu-Bârda, Cristian Stănciulescu-Bârda, **Bibliografia Revistei ,,Studii Teologice"(1929-2008),** Bârda, Editura ,,Cuget Românesc, 2010, 808 pag., tipar şi hârtie offset, copertă policromă, 50 lei.

5. Pr. Al. Stănciulescu-Bârda, **Scrisoare pastorală,** vol. IV, Bârda, Editura ,,Cuget Românesc", 2011, 476 pag., tipar şi hârtie offset, copertă policromă, planşe color, 30 lei;

6. **Dicționarul bunei-cuviințe creştine**(antologie alcătuită de Pr. Dr. Gh. Paschia), Bârda, Editura ,,Cuget Românesc", 2010, format A5, 310 pag. tipar şi hârtie offset, copertă policromă, plastifiată, 15 lei.

7. Pr. Dr. Gh. Paschia, **Buna-cuviință creştină,** Bârda, Editura ,,Cuget Românesc", 2010, format A5, hartie şi tipar offset, copertă policromă, plastifiată, 124 pag., 7 lei.

8. Pr. Prof. Dr. Al. Stănciulescu-Bârda, **Studii şi documente privind Istoria României,** vol. II(**Banatul),** Craiova, Editura Sitech, 2010, format A5, 460 pag., tipar şi hârtie offset, copertă policromă, plastifiată, 25 lei.

9. Prof. Nicolae Tomoniu, **Sfântul Nicodim de la Tismana,** Editura ,,Cuget Românesc", 2010, 224 pag., dintre care 40 pagini din hartie cretată cu imagini color, hărți, tabele genealogice etc., 20 lei.

10. Pr. Prof. Alexie Buzera, **Şapte cântece pe versuri de Traian Dorz,** Editura ,,Cuget Românesc", 2010, 16 pag., format A5, tipar şi hârtie offset, copertă policromă, plastifiată, 5 lei.

11. D. Bălaşa, **Ţara Soarelui sau Istoria Dacoromâniei,** Bârda, Editura ,,Cuget Romanesc", 2009, 342 pag., format A5, hartie offset, tipar offset, coperta policroma, plastifiata, 12 lei.

12. G. Călinescu, **Aforisme si reflecții,** Editura ,,Cuget Romanesc", 2009, 148 pag., format A5, hârtie şi tipar offset, copertă policromă, plastifiată, 10,00 lei.

13. **Coloana Infinitului,** vol. II, Bârda, Editura ,,Cuget Românesc", 2009, 618 pag., format A4, hârtie offset, copertă policromă, 40 lei.

14. **Balade din Transilvania,** Bârda, Editura ,,Cuget Românesc", 2008, 300 pag., format A5, hârtie offset, copertă policromă, 12 lei.

15. Pr. Al. Stănciulescu-Bârda, **Scrisoare pastorală,** vol. III, Bârda, Editura ,,Cuget Românesc", 2008, 430 pag. şi numeroase planşe color, format A5, hârtie offeset, copertă policromă, 20 lei.

În următoarele săptămâni urmează să apară:

1. **Colinde din Transilvania, vol. IV;**
2. **Nunta din Transilvania;**
3. **Sf. Irineu al Lyonului;**
4. **Amintiri despre N. Iorga;**
5. **Bibliografia Revistei ,,Ortodoxia"(1949-2009);**
6. **Nicolae Iorga. Concepția istorică;**
7. **Profeții privind România**

Aşteptăm înscrieri şi la aceste viitoare apariții.

Sănătate, pace şi bucurii sa vă dea Dumnezeu!

Pr. Al. Stănciulescu-Bârda

Citiți detaliile pentru fiecare carte în parte la

http://www.scribd.com/doc/47265771/Editura-Cuget-Romanesc-Oferta-de-carte-nr-15-din-anul-2011

de pe situl http://www.scribd.com/semanatorul

PENSIUNEA „Ecaterina” TISMANA

http://www.pensiuneaecaterina.ro

Turiştii au acum un nou loc pentru popas într-o pensiune nouă, dotată cu toate cele care fac din sejurul dumneavoastră unul excepție.

Plecând de la Pensiunea „Ecaterina” – Tismana puteți vizitați numeroase obiective turistice cu caracter istoric şi cultural dar şi mirificele arii naturale protejate, multe declarate „Monument al naturii”: Peştera Gura Plaiului, Pădurea de castani Eroni, Cornetul Pocruii, Izvoarele carstice, moara şi peştera Fuşteica de la Izvarna, Piatra Andreaua şi moara cu butoaie de la Sohodol, Vârful Cioclovina . La 9 km se află casa memorială „Constantin Brâncuşi” de la Hobița, tot la 9 km se află Monumentul şi „Câmpia soarelui sau a libertății” de la Padeş, de unde a pornit revoluția lui Tudor Vladimirescu. Iar de acolo, încă 8 km, până la peştera şi Podul lui Dumnezeu de la Ponoare.

La nici 500 de paşi se află o frumoasă păstrăvărie iar la 2 km spre est, in spatele pensiunii, minunata Dumbravă a Tismanei cu ciuperci şi flori frumoase.

Nu în ultimul rând, traversând oraşul Tismana, veți putea vizita frumoasa vale a Tismanei, cu perla ortodoxiei româneşti, Sfânta Mănăstire Tismana, monument istoric şi de arhitectură.

Plasată într-o bună intersecție, a DN 67 cu DJ672, va asigurăm că familia dvs. are ce vizita atunci când se cazează la noi!

De aici se pot face în împrejurimi drumeții de neuitat spre numeroasele puncte de interes turistic aflate în zona Tismana, zonă încărcată de istorie ca nimeni alta.

Pensiunea turistică "Ecaterina" din Tismana oferă un spațiu de cazare de 10 camere, 20 de locuri, bar şi grădină de vară. Este situată la intersecția DN 67D cu DJ 672 care străbate oraşul Tismana ca arteră principală. Zona intersecției mai este cunoscută sub denumirea "Tismana gară". Modulul de cazare este compus din : hol, baie, camera si balcon.

Sunati acum! - 0735 025 890

Anunț IMPORTANT!

In vederea tipăririi pe hârtie toate numerele de la 1 la 5, exceptând nr. 4 special (Camerun), din luna august 2011, se repaginează astfel:

- nr. 1 şi 2 se publică într-un singur nr. de 40 de pagini;
- paginile 17-24 ale nr. 1 (pagini docum. vechi), trec la nr. 3;
-nr. 3, primeşte 8 pagini de la nr. 1 şi 2 (reclama) de la nr. 4
nr. 4, transferă 2 pag. reclamă, la nr. 3
nr. 5, transferă 2 pagini reclamă la nr. 5 special

Prin acest tranfer de pagini, toate revistele 1-5 "Sămănătorul" au fiecare câte 40 de pagini şi tot 40 de pagini vor avea şi în fiecare din lunile viitoare!

Citiți noua ARHIVA a "Revistei Sămănătorul" la adresele:

http://www.tismana.ro/samanatorul/index.htm
Aici gasiți toate edițiile în format FLASH, foarte ușor de răsfoit paginile unui număr pentru a va gasi rapid articolul dorit.

http://www.semanatorul/revista/index.htm
Aici gasiți toate numereleîn format PDF, mai greu de răsfoit direct dar puteți să descărcați mai rapid fiecare ediție în parte.

ACCESAȚI SITURILE
ARTUR SILVESTRI
SI
MARIANA BRĂESCU SILVESTRI

http://artur-silvestri.com/ **http://mariana-braescu.com/**

http://www.tomoniu.ro/

CITIȚI ZILNIC
BULETINUL INFORMATIV ARP !
PREŞEDINTE ARP:
MARIANA BRĂESCU SILVESTRI

http://analize-si-fapte.com/

În această lună s-au repaginat nr. 1-5 si 5-sp!